

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Trestněprávní úprava a problematika prověřování trestného činu úvěrový podvod

Autor práce: David Šnajdr, DiS
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Radek Marcín
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci. Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Tímto bych chtěl poděkovat Mgr. Bc. Radku Marcínovi za odborné vedení, připomínky a cenné rady při vypracování této bakalářské práce.

ABSTRAKT

ŠNAJDR, D. *Trestněprávní úprava a problematika prověřování trestného činu úvěrový podvod: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2013. 58 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Radek Marcín

Klíčová slova: podvod, prověřování, trestný čin, úvěr, úvěrový podvod

Tato bakalářská práce pojednává a popisuje problematiku trestného činu úvěrový podvod v trestním právu České republiky a analyzuje důvody jeho zařazení do trestního zákona v roce 1998. Dílo se věnuje skutkové podstatě tohoto trestného činu a seznamuje čtenáře s vybranými soudními judikaturními rozhodnutími, které se k jeho aplikaci v rámci trestního práva vztahují. Práce dále rozebírá a popisuje a porovnává tuto trestněprávní úpravu v zahraničních trestních kodexech. Objasňuje způsoby jeho nejčastějšího páčání a rozebírá postupy policejního orgánu v případech jeho prověřování. Pozornost je také zaměřena na pachatele této trestné činnosti a konkrétním případům úvěrových podvodů a možné preventivní činnosti v rámci jeho páčání.

ABSTRAKT

ŠNAJDR, D. *Criminal Law and the Problems of Factual Determination of the Crime of Loan Fraud: Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2013. 58 s. Supervisor: Mgr. Bc. Radek Marcín

Key words : fraud, factual determination, crime, loan, loan fraud

This Bachelor's thesis deals with and describes the question of the crime of loan fraud under criminal law of the Czech Republic, and it analyzes the reasons for its inclusion in the Penal Code in 1998. The thesis also deals with the *actus reus* of this crime, and it familiarizes the reader with selected court rulings relating to its application in the context of criminal law. The thesis also analyzes, describes, and compares these provisions of criminal law in foreign penal codes. It explains the most frequent ways in which this crime is committed, and it analyzes police procedures for making factual determinations in these cases. Also receiving attention are the persons committing the crimes, specific cases of loan fraud, and possible activity to prevent commission of the crime.

O B S A H

ÚVOD.....	8
1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	9
2 ROZŠÍŘENÍ TRESTNÍHO PRÁVA O ÚVĚROVÝ PODVOD A ÚVĚROVÝ PODVOD V TRESTNÍM ZÁKONÍKU.....	11
2.1 Důvody pro inkorporaci speciální skutkové podstaty.....	11
2.2 Kritika přijetí této skutkové podstaty.....	13
2.3 Úvěrový podvod v trestním zákoníku.....	14
3 SKUTKOVÁ PODSTATA TRESTNÉHO ČINU ÚVĚROVÝ PODVOD.....	17
3.1 Konstrukce skutkové podstaty úvěrového podvodu.....	17
3.2 Smlouva o úvěru.....	19
3.2.1 Subjekty smlouvy o úvěru.....	20
3.2.2 Typy úvěrů a smluv	21
3.2.3 Účel úvěru.....	22
3.3 Rozbor definice podvodného jednání.....	23
3.3.1 Nepravdivé, hrubě zkreslené údaje a zamlčení podstatných údajů.....	23
4 ZAHRANIČNÍ TRESTNĚPŘÁVNÍ ÚPRAVA TRESTNÉHO ČINU ÚVĚROVÝ PODVOD.....	25
4.1 Slovensko.....	25
4.2 Polsko.....	26
4.3 Rakousko.....	27
4.4 Německo.....	28
4.5 Zhodnocení a porovnání zahraničních trestněprávních úprav.....	29

5 PROVĚŘOVÁNÍ A DOKAZOVÁNÍ TRESTNÉHO ČINU ÚVĚROVÝ	
 PODVOD	31
5.1 Ověření zda je smlouvě poskytnuta ochrana dle ustanovení § 211 tr.z.....	31
5.2 Prověřování a ověření údajů z úvěrové smlouvy.....	32
5.2.1 Osobní doklady předložené při uzavření smlouvy.....	33
5.2.2 Ověření zaměstnavatele, zdroj příjmů.....	34
5.2.3 Ověření ostatních údajů z úvěrové smlouvy a ověření použití účelových úvěrů	35
5.2.4 Provádění výsledků v rámci prověřování.....	36
5.3 Souběh trestného činu úvěrový podvod s jinými trestnými činy.....	37
5.4 Využití znaleckého posudku v prověřování úvěrového podvodu.....	38
5.4.1 Znalecké posudky z oboru písmoznalectví a využití jeho závěrů v trestním řízení.....	38
5.5 Organizované skupiny a problematika tzv. „bílých koní“	40
5.6 Úvěrové podvody spáchané prostřednictvím sítě internet.....	40
5.7 Skončení prověřování.....	41
5.8 Kazuistika - případ z praxe.....	43
6 PACHATEL TRESTNÉHO ČINU ÚVĚROVÝ PODVOD	46
6.1 Typologie pachatele.....	46
7 PREVENCE A PŘEDCHÁZENÍ NÁSLEDKŮM TRESTNÉHO ČINU	
 ÚVĚROVÝ PODVOD	49
7.1 Úvěrové registry a databáze neplatných dokladů.....	50
ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	54
SEZNAM PŘÍLOH	58

ÚVOD

Účelem trestního práva hmotného je vymezit jednání, která lze z hlediska fungování celé společnosti považovat za natolik závažná a nežádoucí, že je třeba vždy odhalit jejich původce a přiměřeným způsobem je také potrestat. Tato jednání je pak nezbytné vybírat a konkrétně formulovat takovým způsobem, aby splňovala základní zásady trestněprávní legislativy, kterou je mimo jiné požadavek na jednoznačnost a určitost jednotlivých skutkových podstat trestného činu. Tyto požadavky jsou zpravidla bez problémů splněny v případě tradičních skutkových podstat, jejichž formulace a efektivita využití již prošla testem dlouholetého působení v rámci různých trestních kodexů. Na základě soudobé hospodářské situace posledních desetiletí však byl zákonodárce nucen adekvátním způsobem, cestou trestněprávní represe reagovat na zcela nové formy a způsoby trestné činnosti, které vyvstaly z neustále se rozvíjející oblasti tržního hospodářství, kdy do trestního kodexu byly začleněny nové skutkové podstaty reagující na tento stav.

Trestná činnost v oblasti úvěrových podvodů je vůči veřejnosti prakticky latentní, kdy široká veřejnost nepatří mezi objekty jejího napadání a běžný občan není touto bezprostředně ohrožován, nemá na něj viditelný dopad a proto ani není veřejností v základu až tak negativně, pokud vůbec, obecně vnímána.

Mnoho lidí řeší své finanční problémy se splátkami jednoho úvěru uzavřením dalšího. Odolat reklamním spotům a inzerátům poskytovatelů úvěrů, se kterými se každý den setkáváme, ať již na televizních obrazovkách či stránkách novin a časopisů je docela obtížné, navíc, když se nás poskytovatelé úvěrů snaží přesvědčit, že vzít si úvěr je přeci natolik jednoduché a půjčit si lze prakticky na cokoli. Téměř neomezené poskytování úvěrů a spotřebitelských úvěrů tak vede k postupnému čím dál většímu zadlužování fyzických osob i právnických osob a ke vzniku s tím úzce souvisejících negativních jevů, včetně trestné činnosti úvěrových podvodů, neboť se odhaduje, že přibližně 5% ¹ žadatelů o úvěr v žádosti o něj neuvádí pravdivé údaje.

¹ MAŠEK, J. Lidé lžou při sjednávání úvěrů. *iDNES.cz* [online]. 2010 [cit. 25. listopadu 2011]. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/lide-lzou-pri-sjednavani-uveru-dzw-/ekonomika.aspx?c=A071002_183718_ekonomika_maf>.

1 Cíle a metodika bakalářské práce

Bakalářská práce na téma **Trestněprávní úprava a problematika prověřování trestného činu úvěrový podvod** se zabývá trestným činem a trestnou činností, jejíž prověřování není až tak úplně typické pro činnost základního útvaru Policie ČR, kde je v současné době služebně zařazen jako příslušník Policie ČR její autor. Na základním útvaru policie tvoří tato trestná činnost pouze zcela nepatrný dílčí podíl v nápadu celkové dokumentované a prověřované běžné trestné činnosti. Téma této práce bylo zvoleno s vědomím, že se nebude jednat jen o teoretickou práci, ale zkušenosti z jejího vypracování a její závěry jak z oblasti právní teorie, tak i poznatky z praxe mohou být využity orgány činnými v trestním řízení při plnění jejich úkolů v trestním řízení. A to nejen v působnosti základního útvaru Policie ČR, kde je specializací autora prověřování majetkové a hospodářské trestné činnosti, ať již různých podvodů, zpronevěr, tak v neposlední řadě i zmíněného trestného činu úvěrový podvod. Zde si autor dovoluji poznamenat, že tento byl věcně a místně příslušný u každého podaného oznámení týkající se tohoto trestného činu spáchaného ve služebním obvodu Místního oddělení Stodůlky v Praze 5 za dobu posledních dvanácti let. Jak díky shromažďování podkladů k této práci zjistil, jednalo se během této doby o cca. 570 jednotlivých trestních oznámení a případů podezření ze spáchání tohoto trestného činu, ve kterých tak prováděl osobně prověřování. Na větší četnosti nápadu této trestné činnosti na základním útvaru, kde je autor zařazen, oproti jiným obdobným útvarům mají určitě vliv skutečnosti, že v tomto služebním obvodu do nedávné doby sídlila jedna z větších leasingových a úvěrových společností a dále, že se ve služebním obvodu nachází dokonce několik velkých komerčních zón s hypermarkety a obchodními domy, velký počet dalších běžných obchodů a prodejen, kde jsou běžně poskytovány úvěrové služby různých společností při nákupech zboží, což výrazně zvyšuje výskyt případů tohoto trestného činu na tomto oddělení.

Cílem této bakalářské práce je právně popsat a definovat trestný čin úvěrový podvod, poskytnout rozbor a zhodnocení jeho právní úpravy, umožnit základní orientaci v jeho trestněprávní úpravě a judikатурních rozhodnutích na výklad a aplikaci tohoto trestného činu úvěrový podvod podle § 211 trestního zákoníku. Dále definovat důvody, které vedly zákonodárce k přijetí této speciální skutkové podstaty a jeho zařazení do trestního kodexu. Dále zjistit a rozebrat, jak se s touto problematikou trestné činnosti vyrovnali zákonodárci v některých zahraničních trestních kodexech.

Samostatné kapitoly jsou věnovány popsání postupů, problematiky prověřování a získávání důkazních prostředků tohoto trestného činu ze strany orgánů Policie ČR i za využití znaleckých zkoumání. V rámci fáze prověřování bude popsán i vývoj a nejrozšířenější způsoby modus operandi (charakteristický způsob a postup činnosti) této trestné činnosti z hlediska historického vývoje a jeho současné podoby. Dílčím cílem práce je zhodnotit osobu pachatele tohoto trestného činu, jeho typologii a v závěru práce i popsání způsobů možné prevence vzniku škody při tomto trestném činu a dalším možným způsobům předcházení tohoto druhu kriminality. Při tvorbě bakalářské práce budou využity následující metody: sběr dat s následnou komparací a vyhodnocením informací, popis jevů, logické vyvozování, dedukce a konkretizace.

Při rozboru problematiky, která je tématem této bakalářské práce, bylo vycházeno nejen z knižní literatury a poměrně četných časopiseckých příspěvků a odborných statí, ale i z přehledu judikaturních rozhodnutí týkajících se přímo, ale i nepřímo trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen trestní zákoník), či původního § 250b zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen trestní zákon) účinného do 31. 12. 2009. V neposlední řadě byly čerpány i poznatky z dosavadní praxe autora s problematikou prověřování a objasňování této trestné činnosti v rámci jeho 18 letého služebního zařazení u Policie České republiky.

Práce odráží právní stav k datu 31. prosince 2012

2 Rozšíření trestního práva o úvěrový podvod a úvěrový podvod v trestním zákoníku

Obecně je podvod činem, kterého se dopustí osoba, která uvede někoho v omyl či využije cizího omylu ke svému obohacení. Ve většině zemí je toto jednání trestné. S problematikou zákonného postihu různých forem podvodného jednání se zákonodárci potýkali již v různých dobách, o čemž svědčí například část skutkové podstaty uvedené v ustanovení § 201 zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1. 1. 1927, nazvané Hlavní druhy podvodů, jež podle vyšší částky stávají se zločinem, která vyjadřuje, jak různorodá podvodná jednání byla - a jsou i nyní. A která zněla: „Způsoby podvodu nedají se sice pro jejich přílišnou rozmanitost všechny v zákoně vypočísti. Vzhledem však ku škodě právě dotčené dopustí se zločinu zvláště ten, kdo...“² a následuje výčet jednotlivých podvodných jednání. Tato právní úprava platila na našem území až do 31. 7. 1950 poté, co byla přejata do právního řádu Československé republiky zákonem č. 11/1918 Sb.

2.1 Důvody pro inkorporaci speciální skutkové podstaty

Málokteré ustanovení původního trestního zákona účinného do 31. 12. 2009 mělo tak široký výklad a umožňovalo rozsáhlý trestní postih protispolečenského jednání, jako ustanovení o trestném činu podvodu podle tehdejšího § 250 odst. 1 trestního zákona, kterého se dopustil ten, „kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatil tím, že uvedl někoho v omyl nebo využil něčího omylu, a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou“³, jehož základní podoba byla v tomto kodexu již od roku 1962. Na některé nové formy trestné činnosti jej však přes to nebylo možno účinně použít. Jednalo se zejména o jevy, které vyvstaly hlavně v souvislosti s hospodářskými změnami po roce 1989, kdy v naší republice došlo k výrazným ekonomickým, sociálním i společenským změnám spojených především s přechodem státního majetku do vlastnictví soukromého a s budováním tržního mechanismu.

² ČESKO. Zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1.1.1927. [online databáze] 1927 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

³ ČESKO. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (trestní zákon). [online databáze] 1961 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

Zhroucení železné opony nepřineslo jen kladné výsledky v podobě překonání uzavřenosti země a jejího vyvedení z pout direktivní ekonomiky, ale rovněž negativní pronikání zahraničních mafiánských struktur a jiných nežádoucích proudů do hospodářského života společnosti.⁴

V této době poskytovaly banky mnohamilionové úvěry na start podnikatelské činnosti, které však nebyly spláceny vůbec, nebo byla splacena jen jejich nepatrná část. Mnohdy tyto úvěry nebyly ani dostatečně zajištěny, nebo byly zajištěny nadhodnocenými zástavami. Výjimkou nebyly ani případy získávání úvěrů u několika bank současně, které byly zajištěny stejnou zástavou. Výsledkem toho byly mnohamilionové, či v některých případech dokonce několika miliardové ztráty bank. Trestný čin úvěrový podvod podle tehdejšího § 250b trestního zákona byl do tohoto trestního zákona zařazen novelou provedenou zákonem č. 253/1997 Sb., který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1998. Z obecné části důvodové zprávy mimo jiné vyplývá, že úprava majetkových a hospodářských trestných činů již nekoresponduje se stávající úrovní hospodářských vztahů a neodpovídá potřebám jejich ochrany. Ukazuje se totiž, že postih za porušení uvedených povinností podle zvláštních zákonů je buď jen symbolický, nebo plně nevystihuje závažné důsledky takového porušení práva. Za takové situace právo nemůže být dostatečným regulativem chování ekonomických subjektů a nástrojem ochrany řádných podnikatelů.⁵

Doplnění ustanovení o trestném činu úvěrového podvodu se sleduje rozšíření trestního postihu na další formy podvodného jednání, které je sice trestné i podle stávající právní úpravy, ale zpravidla se nepodaří prokázat. Tehdejší skutková podstata trestného činu podvodu totiž vyžadovala (stejně jako současná), aby pachatel měl podvodný úmysl již v době, kdy začne naplňovat objektivní stránku tohoto trestného činu. Důvodem pro doplnění trestního zákona o skutkovou podstatu trestného činu úvěrového podvodu podle tehdejšího § 250b trestního zákona byla ta skutečnost, že ne všechna jednání spočívající v uvedení nepravdivých údajů v rámci jednání o uzavření smlouvy o poskytnutí úvěru, a tím spíše případy, kdy pachatel již poskytnutý úvěr použije na jiný než sjednaný účel, bylo možné postihovat podle tehdy stávající skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 trestního zákona. Přitom taková jednání

⁴ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha, 2012, s. 154.

⁵ ČESKO. Poslanecká sněmovna parlamentu ČR. *Důvodová zpráva k zákonu č. 253/1997 Sb.*, [online]. 1997 [cit. 28. října 2011]. Dostupné z WWW: < <http://www.psp.cz/knih/1996ps/tisky/t022000a.htm>>.

výrazně poškozují banky a slouží k získání neoprávněné majetkové výhody toho, kdo se takového činu dopustí.⁶

2.2 Kritika přijetí této skutkové podstaty

Zdůvodnění přijetí uvedené novely trestního zákona a potřeby vytvoření speciálních skutkových podstat podvodného jednání vyvolalo mezi odbornou veřejností rozpaky. Přijatá novela tehdejšího trestního zákona mimo jiné rozšířila okruh trestněprávně postižitelných podvodných jednání o dva nové trestné činy, konkrétně o trestný čin pojistného podvodu zařazený pod tehdejší § 250a trestního zákona a o trestný čin úvěrového podvodu v § 250b trestního zákona. Obě nové skutkové podstaty byly ve snaze předejít těmto důkazním problémům formulovány jako předčasné dokonané trestné činy a způsobení majetkové újmy se stalo pouze okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby, nikoliv formálním znakem základní skutkové podstaty, jak tomu bylo u trestného činu „obecného“ podvodu podle tehdejšího § 250 trestního zákona (a nyní shodně v § 209 trestního zákoníku). V této novele byla kritizována zejména ta skutečnost, že orgány činné v trestním řízení se budou snažit vyhnout problémům souvisejícím s prokazováním subjektivní stránky - úmyslu způsobit škodu u obecného trestného činu podvodu podle tehdejšího § 250 trestního zákona tím, že skutek kvalifikují jako úvěrový podvod podle tehdejšího § 250b trestního zákona.

Znakem základních skutkových podstat tohoto trestného činu totiž není způsobení škody na cizím majetku. Již během projednávání předmětné novely přitom došlo k bouřlivé diskuzi, která v průběhu druhého čtení v Poslanecké sněmovně dne 2. 9. 1997 vedla k návrhu vypuštění těchto dvou nových skutkových podstat z návrhu novely kvůli nenápadnému obrácení důkazního břemene, jak navrhoval při jednání tehdejší poslanec Kužílek, který se odvolával na možnou kolizi s čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Na podporu návrhu na vypuštění těchto dvou paragrafů pak vystoupil i tehdejší místopředseda ústavně právního výboru L. Kudláček. Tomuto návrhu však nebylo vyhověno a tyto dva nové trestné činy byly do našeho právního řádu zakotveny s účinností od 1. 1. 1998. Nicméně pochybnosti o souladu těchto dvou ustanovení s předmětným článkem Listiny základních práv a svobod přetrvávaly a následně se s nimi vypořádal Ústavní soud na základě stížnosti doručené mu dne

⁶ ČESKO. Poslanecká sněmovna parlamentu ČR. *Důvodová zpráva k zákonu č. 253/1997 Sb.*, [online]. 1997 [cit. 28. října 2011]. Dostupné z WWW: < <http://www.psp.cz/knih/1996ps/tisky/t022000a.htm> >.

4. 1. 2000. V odůvodnění zamítnutí této ústavní stížnosti zaznělo: „Je trestně politicky žádoucí a nutné, aby byla existující objektivní nerovnost v dopadech obecného a úvěrového podvodu vyrovnávána trestněprávní úpravou. Ta se uvedeného úkolu zhostila tak, že kriminalizovala ne pouhé vyvolání majetkových poruch, jako v případě podvodu obecného, nýbrž také jejich „předpolí“, tedy i činy, hrozící takovými poruchami. Takto odůvodněná širší a v tomto smyslu trestněprávně funkční „nerovnost“ je nezbytná k tomu, aby se celková ochrana před podvody různých typů stala podle práva vyrovnanou.“⁷

2.3 Trestný čin úvěrový podvod v trestním zákoníku

Dnem 1. 1. 2010 nabyl účinnosti nový zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění novel (dále jen trestní zákoník), který po 47 letech platnosti původního trestního zákona komplexně nahradil v průběhu doby tento již mnohokrát novelizovaný trestněprávní kodex. Současný trestní zákoník převzal v základu prakticky totožné paragrafové znění, název a skutkovou podstatu tohoto trestného činu. Pouze oproti původnímu znění tehdejšího ustanovení § 250b trestního zákona byla z tohoto vypuštěna část znění skutkové podstaty o uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů v žádosti o poskytnutí subvence nebo dotace, kdy toto jednání bylo vymezeno jako samostatná skutková podstata trestného činu Dotační podvod dle ustanovení § 212 trestního zákoníku. Nově je však u tohoto trestného činu v jeho odstavci 3 jako přitěžující okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby začleněna recidiva tohoto protiprávního jednání v případě, že jeho pachatel byl v posledních třech letech za takový čin již odsouzen nebo potrestán. Další odstavce 4 až 6 kvalifikovaných skutkových podstat se věnují především způsobení škody a dalším specifickým okolnostem, za kterých lze spáchat trestný čin úvěrový podvod. Určité upřesnění skutkové podstaty trestného činu úvěrového podvodu navazuje na praktické zkušenosti z jeho aplikace.

Zásadním způsobem byla pak upřesněna okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby navazující na základní skutkovou podstatu tohoto majetkového trestného činu tak, aby postihla zásadně všechna typově závažnější jednání, která se v praxi obvykle

⁷ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 5/2000 [ze dne 20. 2. 2001].

vyskytují, ať už jde o způsob jednání, těžší následky či některé zvláštní okolnosti typických, v praxi se vyskytujících případů.⁸

Nový trestní zákoník nově rozlišuje dle ustanovení § 14 podle závažnosti trestné činy na přečiny, zločiny a zvláště závažné zločiny. Trestný čin úvěrový podvod může být z hlediska zavinění či výše trestní sazby buď přečinem nebo zločinem. Již příprava tohoto trestného činu dle ustanovení jeho odst. 7 je trestná.

Nutno podotknout, že v průběhu legislativního procesu při schvalování nového trestního zákoníku byla navržena a projednávána i právní úprava, která odpovědným způsobem reflektovala intenzivní kritiku i aplikační problémy (a také zavádění formálního pojetí trestného činu) a ve skutkové podstatě úvěrového podvodu podle základního prvního odstavce stanovila jako obligatorní znak způsobení škody nikoliv nepatrné, čímž by konečně skutková podstata trestného činu úvěrového podvodu dostála svému zařazení mezi majetkové trestné činy, pro něž je typický právě následek ve formě poruchy objektu, tedy škody na cizím majetku. Ve výsledném legislativním procesu však došlo nakonec ke schválení současného znění skutkové podstaty, ve které nadále není v její základní podstatě vyžadováno způsobení jakékoli škody a tedy následku.

Trestný čin úvěrový podvod se nachází ve druhé, zvláštní části zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších novel v jeho V. hlavě mezi trestnými činy proti majetku a jeho aktuální znění je:

„§ 211

Úvěrový podvod

(1) Kdo při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán, kdo bez souhlasu věřitele, v nikoli malém rozsahu, použije prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený účel.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

⁸ ČESKO. Poslanecká sněmovna parlamentu ČR. *Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb.*, [online]. 2009 [cit. 29. října 2011]. Dostupné z WWW: < <http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html> >.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.

(5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo
c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(6) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,
a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo
b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).

(7) Příprava je trestná.“⁹

⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. [online databáze] 2009 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

3 Skutková podstata trestného činu úvěrový podvod

Vymezená skutková podstata trestného činu úvěrového podvodu poskytuje trestněprávní ochranu majetkovým právům a vztahům v užším rozsahu sjednávání úvěrových smluv, jakož i jejich účelovému určení, a proto v konečném důsledku chrání i cizí majetek v oblasti úvěrování.¹⁰

3.1 Konstrukce skutkové podstaty úvěrového podvodu

Ustanovení trestného činu úvěrového podvodu obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty:

a) **v první z nich** pachatel při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí,

b) **v druhé z nich** pachatel bez souhlasu věřitele, v nikoli malém rozsahu, použije prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený úvěr.¹¹ Zákonodárce konstruoval trestný čin úvěrového podvodu jako tzv. abstraktní ohrožovací delikt. U základní skutkové podstaty podle § 211 odst. 1 trestního zákoníku totiž zákon nevyžaduje, na rozdíl od obecného trestného činu podvodu podle § 209 trestního zákoníku, vyvolání poruchy ani konkrétní ohrožení chráněného objektu – majetku. Způsobení škody je znakem až kvalifikovaných skutkových podstat tohoto trestného činu. Trestný čin úvěrového podvodu je tak dokonán již pouhým uvedením nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů nebo zamlčením podstatných údajů při sjednávání nebo čerpání úvěru ve smyslu § 211 odst. 1 trestního zákoníku. Není tedy ani třeba, aby došlo k vlastnímu uzavření úvěrové smlouvy. V právní teorii se hovoří o tzv. předčasně dokonaném deliktu. Z hlediska zavinění se jedná o úmyslný trestný čin. Vzhledem k absenci škody jako znaku základní skutkové podstaty tohoto trestného činu proto ani úmysl pachatele nemusí ke způsobení škody směřovat, i když ve většině případů tomu tak samozřejmě je.

Ve druhém odstavci § 211 trestního zákoníku spočívá podvodné jednání v použití prostředků získaných účelovým úvěrem na jiný než určený účel. Tato skutková podstata má vztah jen k účelovým úvěrům, kde není rovněž rozhodující způsobení škody, ale naopak použití prostředků získaných účelovým úvěrem na jiný než určený účel v nikoli

¹⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha, 2010, s. 1898.

¹¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha, 2010, s. 1898.

malém rozsahu. Nikoli malým rozsahem se rozumí rozsah odpovídající škodě nikoli malé, tj. ve výši nejméně 25.000,- Kč. Jednočinný souběh uvedených skutkových podstat je však vyloučen, neboť skutková podstata uvedená v § 211 odst. 2 trestního zákoníku je vůči skutkové podstatě uvedené v § 211 odst. 1 trestního zákoníku ve vztahu subsidiarity, tedy pouze doplňuje jí poskytovanou ochranu týmž společenským vztahům. Ustanovení § 211 odst. 2 trestního zákoníku se použije jen tehdy, když úvěr je použit na jiný než sjednaný účel bez toho, že by při jeho získání byly uvedeny nepravdivé údaje. Naplní-li tedy pachatel jedním skutkem znaky obou těchto skutkových podstat, posoudí se jeho jednání jen jako trestný čin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 trestního zákoníku. Jde o skutkové podstaty zařazené pod názvem úvěrový podvod a proto je zjevné, že primární musí být ta, která obsahuje jednání podvodné povahy. Jestliže tedy pachatel již při uzavírání úvěru uvedl stran jeho budoucího použití nepravdivé údaje (jde vlastně o přípravu k jednání popsanému ve skutkové podstatě uvedené pod § 211 odst. 2 trestního zákoníku) a tak podvodně dosáhl poskytnutí úvěru, závažnost jeho jednání je nezbytné vždy vystihnout posouzením podle skutkové podstaty obsahující podvodné jednání. Pak je ovšem nadbytečné a zásadám trestního řízení odporující zároveň totéž jednání, dojde-li do stádia pokusu, resp. dokonání činu, posoudit jako další trestný čin.¹²

Trestně odpovědný podle § 211 odst. 1 trestního zákoníku bude i pachatel, který sice díky uvedení nepravdivých údajů získal úvěr, ale řádně jej včetně úroků splácí. Zde je však na místě zdrženlivost, neboť následný úvěrový vztah měl standardní průběh a tedy obavy vyjádřené v hrozbě trestněprávního postihu vůbec nenašly naplnění.¹³ Takové potencionální pachatele lze však i uklidnit tím, že banky ani jiní poskytovatelé úvěrů v těchto případech trestní oznámení zpravidla nepodávají, neboť pro ně je podstatné, že jim dlužník sjednaný úvěr řádně splácí. Objektem trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 trestního zákoníku je zájem na ochraně sjednávání úvěrových smluv včetně jejich účelového určení, v konečném důsledku tedy cizí majetek. Toto ustanovení tak chrání především poskytovatele úvěrů, aby měly jistotu, že při rozhodování o poskytnutí úvěru vycházejí z podkladů o skutečné situaci žadatele, zejména té finanční.

¹² ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tz 84/1999 [ze dne 20. 2. 2001].

¹³ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 631/2005 [ze dne 7. 11. 2006].

3.2 Smlouva o úvěru

V základních skutkových podstatách trestného činu úvěrový podvod jsou použity pojmy jako "úvěrová smlouva" a "úvěr". Náš trestní zákoník definici těchto pojmů neobsahuje. Pojem smlouvy o úvěru upravuje zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ObchZ) v ustanoveních § 497 až § 507, ve kterých smlouvu o úvěru definuje jako smlouvu, kterou se věřitel zavazuje, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky (§ 497). Pojem "úvěr" je dále vymezen v § 2 písm. b) zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen BankZ), dle kterého se jím rozumí v jakékoliv formě dočasně poskytnuté peněžní prostředky.

Trestní odpovědnost podle § 211 o úvěrovém podvodu tak může vzniknout jen v návaznosti na smlouvu o úvěru a nikoli na jiné smlouvy, jejichž předmětem sice může být rovněž poskytnutí finančních prostředků - smlouva o půjčce § 657 a 658 z.č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ObčZ), smlouvy nepojmenované § 51 ObčZ, či dohody podle § 262 odst. 1 ObchZ. V těchto případech by však přicházel v úvahu případný trestní postih toliko pro trestný čin podvodu dle § 209 trestního zákoníku a nikoliv podle § 211 trestního zákoníku, neboť se nejedná o smlouvy úvěrové. V praxi je pravidlem, že smlouva o úvěru má písemnou formu. Písemná forma smlouvy je speciálně určena i pro smlouvy o spotřebitelském úvěru podle zákona č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru. Smlouva o úvěru většinou obsahuje i úpravu řady dalších otázek, jako je způsob a lhůta poskytnutí peněžních prostředků věřitelem, výše úroků z úvěru včetně případných úroků z prodlení a smluvních pokut, účel úvěru, je-li sjednán, způsob a lhůta vrácení úvěru (splátkový kalendář) či způsob zajištění úvěru. Práva a povinnosti smluvních stran mohou upravovat i úvěrové podmínky, za nichž banky nebo jiné subjekty úvěry poskytují. Tyto úvěrové podmínky mají charakter tzv. jiných obchodních podmínek ve smyslu § 273 odst. 1 ObchZ, a pokud na ně smlouva o úvěru výslovně odkáže, stávají se součástí smluvních ujednání a jako takové musí být ke smlouvě přiloženy a známy oběma stranám.

3.2.1 Subjekty smlouvy o úvěru

Účastníky smlouvy o úvěru, a tedy možnými pachateli trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 trestního zákoníku, jsou věřitel a dlužník. Možnost jako věřitel uzavřít smlouvu o úvěru má zásadně kterákoliv fyzická a právnická osoba za podmínky, že nespojuje poskytování úvěrů s přijímáním vkladů od veřejnosti, dlužníkem může být kdokoliv. Věřitelem jako smluvní stranou zavazující se poskytnout druhé straně určitou úvěrovou sumu ve formě peněžních prostředků jsou především banky. Bankami se ve smyslu § 1 odst. 1 BankZ rozumějí právnické osoby se sídlem v České republice, založené jako akciová společnost, které přijímají vklady od veřejnosti a poskytují úvěry, a které k výkonu těchto činností mají bankovní licenci.

Vzhledem k tomu, že poskytování úvěrů není vyhrazenou činností bank, ale je i předmětem podnikání i jiných právnických a fyzických osob, kdy v § 499 ObchZ je uvedeno, že za sjednání závazku věřitele poskytnout na požádání peněžní prostředky lze sjednat úplatu, jestliže poskytování úvěru je předmětem podnikání věřitele. Rovněž tak i ve vztahu k těmto právnickým či fyzickým osobám podnikajícím v oblasti poskytování úvěrů se pachatel může dopustit trestného činu úvěrový podvod podle § 211 trestního zákoníku. Po dni 1. ledna 1998, kdy nabyla účinnost novela trestního zákona, kterou byla do trestního zákona zavedena skutková podstata trestného činu úvěrový podvod, nebyly spotřebitelské úvěry ještě tak rozšířenou záležitostí jako v současné době. Rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení nebyla v té době vždy jednotná v tom, jaké subjekty mohou poskytovat úvěry na základě úvěrové smlouvy z hlediska ustanovení tehdejšího ustanovení § 250b trestního zákona. Aplikace tohoto ustanovení byla v některých případech policejními orgány podmiňována tím, že muselo jít o úvěr poskytnutý toliko bankou. Z podnětu nejvyšší státní zástupkyně zaujalo k této problematice stanovisko i trestní kolegium Nejvyššího soudu, podle něhož ustanovení tehdejšího § 250b trestního zákona o trestném činu úvěrový podvod je možno aplikovat i na případy, kdy poskytovatelem úvěru (věřitelem) ze smlouvy o úvěru není banka, nýbrž jiný subjekt poskytující v rámci svého předmětu podnikání úvěry, nebo i jiné subjekty, pokud poskytnou úvěr na základě smlouvy o úvěru podle § 497 a násl. ObchZ.¹⁴

¹⁴ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2003 [ze dne 27. 11. 2003].

3.2.2 Typy úvěrů a smluv

Asi nejčastější formou poskytnutí úvěru je poskytnutí peněžního úvěru, tedy volných finančních prostředků, které je povinen dlužník v dohodnuté době věřiteli vrátit a to včetně sjednaných úroků. Mezi nejčastější typy peněžních úvěrů, s nimiž se lze v souvislosti s trestným činem úvěrového podvodu setkat, jsou:¹⁵

- **Kontokorentní úvěr** (§ 710 ObchZ) jedná se o krátkodobý úvěr poskytovaný na běžném účtu tak, že zůstatek účtu může přecházet do debetu, přičemž jeho maximální výše je dána dohodnutým úvěrovým rámcem a dlužník platí úroky za takto čerpané peněžní prostředky,
- **Revolvingový úvěr** je úvěr, který se automaticky obnovuje na původní výši v rámci limitu sjednaného mezi poskytovatelem úvěru a dlužníkem, jakmile dlužník část úvěru splatí,
- **Spotřebitelský úvěr** je poskytován fyzickým osobám především k financování nákupu různého spotřebního zboží a služeb, může být i účelově určen na nákup konkrétní věci,
- **Hypoteční úvěr** je úvěr, jehož splacení včetně příslušenství je zajištěno zástavním právem k nemovitosti. V poslední době se začíná poskytovat i tzv. americká hypotéka. Jde o hypoteční neúčelový úvěr zajištěný zástavním právem k nemovitosti s delší dobou splatnosti,
- **Úvěr poskytovaný účastníkům stavebního spoření** patří ze zákona mezi účelové úvěry, které upravuje zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů. Úvěr ze stavebního spoření může být stavební spořitelnou poskytnut a účastníkem použit pouze na financování bytových potřeb a je povinností účastníka doložit stavební spořitelně použití úvěru na bytové potřeby.

Podle ustáleného právního názoru právě výše jmenované peněžní úvěry spadají pod ochranu poskytovanou ustanovením § 211 trestního zákoníku o úvěrovém podvodu. Zde je namístě sdělit, že pod pojem úvěrové smlouvy nelze podřadit takové formy smluv, které spočívají nikoliv v poskytnutí peněžených prostředků, nýbrž v poskytování zboží a služeb na základě tzv. odložených plateb (např. smlouvu o koupi najaté věci či

¹⁵ HERCZEG, J. K pojmu "úvěru" u trestného činu úvěrového podvodu. *Trestní právo*. 2004, č. 1, s. 4.

tzv. leasingovou smlouvu).¹⁶ Závěrem lze uvést, že v každém případě je nezbytné jakoukoliv smlouvu posuzovat podle jejího obsahu, zda jde v konkrétním případě skutečně o smlouvu o úvěru uzavřenou podle ustanovení § 497 až § 507 ObchZ a nikoliv pouze podle jejího označení stranami. Ani v případech jiných smluv však nelze vyloučit možnou trestní odpovědnost za obecný trestný čin podvodu podle § 209 trestního zákoníku, u něhož se ale vyžaduje úmysl způsobit škodu nikoli nepatrnou a obohacení pachatele nebo jiné osoby, neboť k naplnění zákonných znaků subjektivní stránky trestného činu podvodu se vyžaduje, aby bylo prokázáno, že pachatel již v době půjčky peněz jednal v úmyslu vypůjčené peníze vůbec nevrátit nebo nevrátit je ve smluvené lhůtě, nebo jednal alespoň s vědomím, že peníze ve smluvené lhůtě nebude moci vrátit a že tím uvádí věřitele v omyl, aby se ke škodě jeho majetku obohatil.¹⁷

3.2.3 Účel úvěru

Pro trestní odpovědnost podle ust. § 211 odst. 2 trestního zákoníku má rozhodující význam pojem "účel úvěru". Účel, ke kterému může dlužník peněžní prostředky získané od věřitele na základě smlouvy o úvěru použít, není obecně zákonem nijak omezen, dlužník tedy peněžní prostředky získané od věřitele může použít na jakýkoli účel podle svého uvážení. V ustanovení § 501 odst. 2 ObchZ je uvedeno, že stanoví-li smlouva, že úvěr lze použít pouze k určitému účelu, může věřitel omezit poskytnutí peněžních prostředků pouze na plnění závazků dlužníka převzatých v souvislosti s tímto účelem. Omezení použití úvěru ke konkrétnímu účelu může tedy vyplývat z konkrétní úvěrové smlouvy, musí to však v ní být výslovně uvedeno. Účel úvěru lze vymezit různě, u spotřebitelských úvěrů například označením konkrétního zboží podle výrobního čísla (například u motorových vozidel, spotřební elektroniky apod.).

V mnoha případech obchodní společnost poskytne klientovi tzv. spotřebitelský úvěr za účelem koupě konkrétní věci, uvedené ve smlouvě o úvěru, tím způsobem, že věřiteli neposkytne úvěr v hotovosti, ale zaplatí za něho jím vybrané zboží přímo prodejci, přičemž k samotnému zboží zakoupenému klientem od prodejce této společnosti nevznikají podle smlouvy žádná práva, jde o úvěrovou smlouvu ve smyslu

¹⁶ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2003 [ze dne 27. 11. 2003].

¹⁷ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tz 4/1967 [ze dne 14. 2. 1967].

ustanovení § 211 trestního zákoníku.¹⁸ Jak vyplývá i z odůvodnění tohoto rozhodnutí, jedná se v těchto případech o účelovou úvěrovou smlouvu na uhrazení určitého zboží, kdy věřitel si zboží převezme, stává se jeho vlastníkem a úvěr splácí poskytovateli úvěru formou sjednaných měsíčních splátek.

3.3 Rozbor definice podvodného jednání

Podvodné jednání u trestného činu úvěrový podvod podle § 211 odst. 1 trestního zákoníku je specifikováno na - uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů nebo zamlčení podstatných údajů při sjednávání úvěrové smlouvy. O podvodné jednání půjde i v případě, jestliže podvedený je schopen zjistit nebo ověřit si skutečný stav rozhodných okolností, avšak je ovlivněn působením pachatele ve formě podání nepravdivých informací nebo zamlčení podstatných informací, takže si je v důsledku pachatelova jednání neověří buď vůbec, nebo tak neučiní včas.¹⁹ Znak „uvede“ naplní ta osoba, jež učiní právní úkon úmyslně obsahující nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, případně právní úkon, který neobsahuje podstatné údaje, tj. osoba uzavírající smlouvu o úvěru. Bez ohledu na konkrétní formu pak musí jít svojí podstatou o podvodné jednání.²⁰

3.3.1 Nepravdivé údaje, hrubě zkreslené údaje a zamlčení podstatných údajů

Za „**nepravdivé údaje**“ uvedené v souvislosti se sjednáváním úvěrové smlouvy ve smyslu § 211 odst. 1 trestního zákoníku se považují ty údaje, jejichž obsah vůbec neodpovídá skutečnému stavu, o němž je podávána informace, a to byť jen o některé důležité skutečnosti pro uzavření úvěrové smlouvy.²¹ Musí jít o takové údaje, které jsou pro věřitele (poskytovatele úvěru) podstatné při jeho rozhodování o schválení či zamítnutí úvěru. Uvedení nepravdivých údajů do smlouvy o úvěru se vztahuje na celý proces sjednávání. Uvedení nepravdivých údajů u trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 trestního zákoníku je dáno nejen v případě, že pachatel takové údaje uvede (příp. je sdělí, poskytne, doloží apod.) v úvěrové smlouvě samotné, ale i tehdy,

¹⁸ ČESKO. KRAJSKÝ SOUD V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 3To 845/2004 [ze dne 10. 11. 2004].

¹⁹ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1256/2003 [ze dne 6. 11. 2003].

²⁰ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 11 Tdo 33/2007 [ze dne 26. 03. 2007].

²¹ ŠÁMAL, P., PŮRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář*. Praha, 2001, s. 876.

uvede-li je (příp. je sdělí, poskytne, doloží apod.) v některém z tzv. pomocných dokumentů (v návrhu, žádosti, předtištěném formuláři apod.), které se při sjednávání úvěrové smlouvy vyžadují a v těchto dokumentech zaznamenávají.²²

V praxi se tak nejčastěji jedná o předkládání nepravdivého potvrzení o zaměstnání a vyšší příjmu nebo čestná prohlášení žadatelů o úvěr o jejich zaměstnání a vyšší příjmu.

Za „**hrubě zkreslené údaje**“ považujeme takové, které mylně nebo neúplně informují o podstatných a důležitých okolnostech pro uzavření úvěrové smlouvy, což může vést k zásadně nesprávným závěrům o skutečnostech rozhodných pro uzavření úvěrové smlouvy.²³

„**Podstatné údaje zamlčí**“ ten, kdo neuvede při sjednávání úvěrové smlouvy jakékoli údaje, které jsou rozhodující nebo zásadní pro její uzavření, tedy takové údaje, které by vedly, pokud by byly druhé straně známy, k tomu, že úvěrová smlouva by nebyla uzavřena, anebo pokud by byla, tak za podstatně méně výhodnějších podmínek pro tu stranu, která tyto údaje zamlčela.²⁴ Ve většině případů žadatelé o úvěr zamlčí, že současně mají i další závazky z již dříve uzavřených smluv o úvěru, o půjčce nebo leasingových smluv, vyživovací povinnosti apod., takže jejich, byť pravdivě uvedený čistý měsíční příjem, po odečtení splátek a životních nákladů jim již nebude stačit na splátky nového požadovaného úvěru.

²² ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1268/2008 [ze dne 15. 10. 2008].

²³ ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář. II. díl.* Praha, 2004, s. 968.

²⁴ ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář. II. díl.* Praha, 2004, s. 970.

4 Zahraniční trestněprávní úprava trestného činu úvěrový podvod

Problematika majetkové trestné činnosti v oblasti finančního úvěrování se samozřejmě vyskytuje a je páchána i v dalších zemích a není tak pouze specifikem České republiky. Ve většině západoevropských demokracií, kde má oblast finančního, soukromého podnikání a oblast volného trhu mnoho desítek let trvající tradici a vývoj, se již v průběhu této doby tamní zákonodárci více, či méně úspěšně vypořádali s touto problematikou a ve většině těchto zemí byl trestněprávní postih za podvodné jednání v oblasti úvěrování začleněn do trestněprávních kodexů.

4.1 Slovensko

Ve Slovenské republice byla reakcí na společenské a ekonomické změny, které s sebou přinesly i nové formy trestné činnosti, zásadní a nejvýznamnější novela slovenského trestního zákona č. 140/1960, která byla provedena zákonem č. 183/1999 Z.z ze dne 1. 9. 1999. Tato novela přinesla kromě změny jiných právních úprav i novou skutkovou podstatu trestného činu úvěrového podvodu podle § 250a. Slovenský zákonodárce reagoval na novou situaci později (pozn. ve srovnání s Českou republikou), považoval však za potřebné rozšířit okruh speciálních ustanovení o větší počet protiprávních jednání.²⁵ Dalším krokem slovenské rekodifikace základních trestněprávních předpisů bylo přijetí nového trestního zákona - zákon č. 300/2005 Z.z, který nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2006. Trestný čin úvěrového podvodu je v tomto nyní upraven v § 222. a obsahuje dvě základní skutkové podstaty. Podle § 222 odst.1 tr. zákona se ho dopustí ten, „kdo vyláká od jiného úvěr nebo zajištění úvěru tím, že jej uvede v omyl v otázce splnění podmínek pro poskytnutí úvěru nebo pro splácení úvěru, a způsobí mu tak malou škodu“²⁶, za to mu hrozí trest odnětí svobody na jeden rok až pět let.

Druhá základní skutková podstata naopak dopadá na osoby oprávněné jednat za poskytovatele úvěru, pokud umožní úvěr získat tomu, o němž ví, že nesplňuje

²⁵ IVOR, J. Novela trestného zákona z roku 1999 ve Slovenskej republike. *Kriminalistika*, 2000, č. 1, s. 55.

²⁶ SLOVENSKO. Trestní zákon č. 300/2005 Z.z. [online]. 2005 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.ozpsr.sk/menu/bozp/TRESTNYZAKON.pdf>>.

podmínky pro jeho poskytnutí; ustanovení § 222 odst. 2 zní: „odnětím svobody na dvě léta až pět let bude pachatel potrestán, jestliže jako zaměstnanec, člen, statutární orgán, zástupce nebo jiná osoba oprávněná jednat za toho, kdo úvěr poskytuje, umožní získat úvěr tomu, o němž ví, že nesplňuje podmínky stanovené pro jeho poskytnutí“²⁷. Mezi znaky kvalifikované skutkové podstaty v § 222 odst. 3 patří, byť i alternativně, způsobení větší škody, spáchání činu ze zvláštního motivu nebo závažnějším způsobem jednání, a zde zákon hrozí již poměrně přísným trestem odnětí svobody na tři léta až deset let. Za způsobení značné škody (§ 222 odst. 4) lze uložit trest odnětí svobody na pět až dvanáct let a dopustí-li se pachatel činu popsaneho ať již v odstavci 1 nebo 2, a způsobí-li tím škodu velkého rozsahu, nebo se činu dopustí jako člen nebezpečného spolčení nebo v krizové situaci, může mu být soudem uložen dokonce trest odnětí svobody na deset až patnáct let. Hranice výše škody je upravena v § 125 odst.1 tr. zákona. Malou škodou se rozumí aktuálně škoda převyšující částku 266 EUR a následující hranice jsou pak upraveny jako násobky této částky. Větší škoda - 10 násobek, značná škoda 100 násobek a škoda velkého rozsahu 500 násobek této částky.²⁸

4.2 Polsko

Základní trestní hmotněprávní normou polského práva je trestní zákoník ze dne 6. června 1997, vydáno ve Sbírce zákonů z 2. srpna 1997, č. 88, pol. 553. Obdobu českého trestného činu úvěrového podvodu nalezneme v kapitole XXXVI. nazvané Hospodářská trestná činnost, konkrétně v článku 297 kapitoly „Trestné činy proti obchodním transakcím“.²⁹ Podle polské úpravy nejde o majetkový delikt. Konstrukce tohoto trestného činu vychází z německé právní úpravy (viz dále podkapitola 4. 4 Německo). Provedenou novelizací ze dne 18. 3. 2004 byl podstatným způsobem rozšířen rozsah trestněprávní ochrany na nové finanční instituce, které původní skutková podstata neobsahovala. Článek 297 upravuje dva typy trestněprávního jednání, podle § 1 lze spáchat úvěrový, dotační, subvenční podvod a podvod s veřejnými zakázkami konáním, podle § 2 je sankcionováno opomenutí, § 3 pak upravuje klauzuli beztrestnosti ve vztahu k oběma předchozím typům. Skutková podstata upravená v čl. 297 zní:

²⁷ SLOVENSKO. Trestní zákon č. 300/2005 Z.z. [online]. 2005 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.ozpsr.sk/menu/bozp/TRESTNYZAKON.pdf>>.

²⁸ SLOVENSKO. Trestní zákon č. 300/2005 Z.z. [online]. 2005 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.ozpsr.sk/menu/bozp/TRESTNYZAKON.pdf>>.

²⁹ POLSKO. Kodeks karny. č. 88, pol. 553. [online]. 1997 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.polskieustawy.com/print.php?actid=474&lang=&adate=20120923>> .

„(§1) Každý, kdo s úmyslem získat pro sebe nebo jiného půjčku, bankovní půjčku, záruku půjčky, grant, podporu nebo jiné plnění z veřejných zdrojů předloží nepravé dokumenty nebo dokumenty osvědčující nepravdivá či nečestná prohlášení o okolnostech významných pro získání takové půjčky, bankovní půjčky, záruky půjčky, grantu, podpory nebo jiného plnění z veřejných zdrojů, bude potrestán zbavením svobody od tří měsíců do pěti let.

(§2) Stejný trest bude uložen tomu, kdo navzdory své povinnosti neoznámí příslušnému orgánu či instituci nastoupení okolnosti, jež by mohla způsobit odepření poskytnutí nebo omezení výše poskytované půjčky, bankovní půjčky, záruky půjčky, grantu, podpory nebo jiného plnění z veřejných zdrojů.

(§3) Každý, kdo před zahájením trestního stíhání dobrovolně zabránil zneužití půjčky, bankovní půjčky, záruky půjčky, grantu, podpory nebo jiného plnění z veřejných zdrojů získaných dle odst. 1 a 2, nebo nahradil nárok poškozeného, nebude trestně stíhán.”³⁰

Jedná se o úmyslný trestný čin. Výčet forem konání pachatele je taxativní, může spočívat v předložení padělaného nebo pozměněného dokumentu, dokumentu s nepravdivými či zavádějícími údaji anebo nepravdivého písemného prohlášení týkajícího se okolností, které by mohly podstatně ovlivnit získání uvedené finanční podpory, platebního nástroje nebo zakázky. Pojem předkládá lze definovat poměrně široce, rozumí se tím veškeré činnosti spočívající v předkládání dokladů nebo prohlášení, jejich odevzdání k prohlédnutí nebo k posouzení, jakož i vystupování s těmito doklady nebo prohlášeními před orgány nebo osobami. Z hlediska trestní odpovědnosti podle čl. 297 § 1 nemá význam forma ani platnost předkládaného dokladu nebo prohlášení. Úvěr není omezen pouze na bankovní úvěr, zákon nevyžaduje, aby banka byla jednou ze stran úvěrové smlouvy, ani neobsahuje požadavek, aby úvěrová smlouva byla obsahově totožná se smlouvou upravenou v bankovním právu.³¹

³⁰ POLSKO. Kodeks karny. č. 88, pol. 553. [online]. 1997 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: < <http://www.polskieustawy.com/print.php?actid=474&lang=&adate=20120923> > .

³¹ POLSKO. Kodeks karny. č. 88, pol. 553. [online]. 1997 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: < <http://www.polskieustawy.com/print.php?actid=474&lang=&adate=20120923> > .

4.3 Rakousko

Rakouskou základní hmotněprávní normou trestního práva je rakouský trestní zákoník (Strafgesetzbuch) – Spolkový zákon ze dne 23. 1. 1974, BGBl 1974/60, o soudně trestných činech, který nabyl účinnosti dnem 1. 1. 1975.

Obecného trestného činu podvod podle § 146 se dopustí ten, „kdo v úmyslu nezákonně obohatit prostřednictvím oklamání sebe nebo třetí osobu, navede uvedením v omyl jiného, aby něco konal, zdržel se nebo strpěl, čímž způsobí na jeho majetku nebo majetku třetího škodu, a za to mu hrozí trest odnětí svobody až na šest měsíců nebo peněžité trest až do 360 násobku denní sazby“³². Těžkého podvodu podle § 147 odst. 1 se dopustí a trestem odnětí svobody až na tři léta může být potrestán ten, „kdo se dopustí podvodu, při kterém k oklamání mimo jiné užije nesprávnou nebo padělanou listinu, nesprávný, padělaný nebo odcizený bezhotovostní platební prostředek, nesprávné nebo zkreslené údaje, nějaký jiný takový důkazní prostředek nebo nesprávný měřicí přístroj“³³ (§ 147 odst.1 - 1.). S naším trestným činem úvěrového podvodu podle § 211 trestního zákoníku lze porovnat zejména trestný čin poškození úvěru podle § 152. Tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo „tvrdí nesprávné skutečnosti a tím poškodí nebo ohrozí úvěr, zisk nebo zaměstnání jiného“³⁴. Za to mu hrozí trest odnětí svobody až na šest měsíců nebo peněžité trest až do 360 denních sazeb, oba tresty mohou být uloženy i vedle sebe.³⁵

4.4 Německo

Základním pramenem trestního práva hmotného ve Spolkové republice Německo je trestní zákoník ze dne 15. 5. 1871, ve znění vyhlášeném dne 13. 11. 1999. Z hlediska zvoleného tématu je podstatný oddíl 22., kde jsou kromě obecného trestného činu podvod (Betrug, § 263) upraveny v samostatných skutkových podstatách zvláštní typy podvodného jednání, mimo jiné také úvěrový podvod (Kreditbetrug, § 265b).

Základní skutková podstata úvěrového podvodu podle § 265b odst. 1 zní:

³² RAKOUSKO. Strafgesetzbuch BGBl 1974/60. [online]. 1974 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: < http://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblPdf/1974_60_0/1974_60_0.pdf >.

³³ RAKOUSKO. Strafgesetzbuch BGBl 1974/60. [online]. 1974 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: < http://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblPdf/1974_60_0/1974_60_0.pdf >.

³⁴ RAKOUSKO. Strafgesetzbuch BGBl 1974/60. [online]. 1974 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: < http://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblPdf/1974_60_0/1974_60_0.pdf >.

³⁵ RAKOUSKO. Strafgesetzbuch BGBl 1974/60. [online]. 1974 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: < http://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblPdf/1974_60_0/1974_60_0.pdf >.

„(1) Kdo nějakému provozu nebo podnikajícímu subjektu v souvislosti se žádostí o poskytnutí úvěru, ponechání, pozměnění podmínek úvěru pro provoz nebo podnikající subjekt 1. předkládá o hospodářských poměrech a) nesprávné či neúplné podklady, jmenovitě bilance, výkazy ztrát a zisku, přehledy majetku a dobrozdání či b) písemně podává nesprávné či neúplné údaje, které jsou pro příjemce úvěru výhodné a pro rozhodnutí o takové žádosti důležité, nebo (2) v předkládaných podkladech či údajích neuvede pravdivé ekonomické poměry, které jsou důležité pro rozhodnutí o takové žádosti, bude potrestán až třemi roky odnětí svobody nebo peněžitým trestem. (3) Podle odstavce 1 jsou provozy a podnikajícími subjekty nezávisle na předmětu jejich činnosti ty, které podle druhu a rozsahu činnosti vyžadují komerčně organizovanou činnost. 2. Úvěry jsou půjčky peněz jakéhokoli druhu, akceptační kredity, odklad peněžních pohledávek, diskontování směnek, šeků a převzetí záruk, ručení a jiných zajišťovacích plnění.“³⁶

4.5 Zhodnocení a porovnání zahraničních trestněprávních úprav

Při vzájemné komparaci výše popsaných vybraných zahraničních trestněprávních úprav problematiky trestného činu úvěrový podvod lze konstatovat, že slovenská úprava úvěrového podvodu je oproti stávající české propracovanější. Úvěrový podvod výslovně dopadá jednak na pachatele, který od jiného vyláká úvěr nebo dokonce i zajištění úvěru tak, že ho uvede v omyl v otázce splnění podmínek pro poskytnutí úvěru, resp. schopnosti úvěr splácet, a způsobí mu malou škodu, jednak na osoby jednající za poskytovatele úvěru, pokud žadateli poskytnou úvěr s vědomím, že pro to nesplňuje podmínky. Slovenská skutková podstata úvěrového podvodu má také rozsáhlejší škálu okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, které jsou zároveň vyloženy v zákoně. Bude-li pachatel odsouzen slovenským soudem, hrozí mu přísnější trest než u nás, na Slovensku však toto ustanovení nepostihuje použití účelově určeného úvěru na jiný účel.

V polském trestním zákoníku nenacházíme žádné výslovné ustanovení, na jehož základě by se trestněprávně reagovalo na zneužívání účelově vázaných půjček, bankovních půjček, grantů, podpor či jiných plnění z veřejných zdrojů. Polsko se v tomto směru odlišuje od všech ostatních středoevropských zemí, jejichž právní úpravy

³⁶ NĚMECKO. Německý trestní zákoník. [online]. 1999 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.sadaba.de/GSBT_StGB_001_012.html>.

podvodu a jeho zvláštních druhů se v práci rozebírají. Pro naplnění znaků tohoto trestného činu, stejně jako u nás, není nezbytné vyvolání následku v podobě získání úvěru a dalších uvedených plnění, trestný čin je dokonán již ve chvíli, kdy pachatel předloží padělané nebo pozměněné doklady nebo nepravdivé písemné prohlášení, i kdyby to nevedlo k získání úvěru a dalších plnění. Polská právní úprava však obsahuje inspirativní jednoduchou definici podstatného údaje ve smyslu žádosti o úvěr, kdy za „podstatný údaj se pokládá údaj o okolnosti, jež by mohla způsobit odepření poskytnutí nebo omezení výše příslušného plnění...“³⁷, jejíž začlenění i do české právní úpravy se dá v zájmu preciznosti právní úpravy zákonodárcům doporučit.

V Rakouské trestněprávní úpravě nacházíme zásadní odlišnost oproti našemu trestnímu kodexu, která tkví v absenci rozlišování majetkové a hospodářské trestné činnosti. Oproti české trestněprávní úpravě a podle § 152 odst. 2 rakouského trestního zákoníku však může být pachatel stíhán pouze na návrh (žádost) poškozeného. Na rakouské trestněprávní úpravě tak autor neshledává nic natolik přínosného, aby našemu zákonodárci předložil inspirativní doporučení.

Německou právní úpravu lze označit tradičně za precizní a z toho důvodu i za inspirativní. Německá úprava úvěrového podvodu zahrnuje kromě počáteční fáze úvěrového vztahu, podání žádosti o úvěr, také fázi ponechání a změny úvěrových podmínek a trestá uvedení neúplných nebo nesprávných údajů týkajících se hospodářských poměrů ve vyjmenovaných účetních dokladech. Pojem úvěr je v německém trestním zákoníku definován podstatně šířeji než u nás.³⁸ Německá nauka však považuje za poněkud nešťastný požadavek, aby poskytovatel i příjemce úvěru byli „provozem nebo podnikajícím subjektem“.³⁹ Úvěrového podvodu se však mohou dopustit i nepodnikající fyzické osoby, které však německá trestněprávní úprava postihuje dle jiné skutkové podstaty a to obecného podvodu.

Závěrem je možno dle zjištění a názoru autora konstatovat, že současná česká trestněprávní úprava trestného činu úvěrový podvod je plně kompetentní a postačující a dle této je umožněn kvalifikovaný postih možného protiprávního jednání páchaného v oblasti finančního úvěrování v České republice.

³⁷ POLSKO. Kodeks karny. č. 88, pol. 553. [online]. 1997 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: < <http://www.polskieustawy.com/print.php?actid=474&lang=&adate=20120923> > .

³⁸ SOUKUP, P. Jednání pachatele podvodu a jeho zvláštních druhů v česko-německé komparaci. *Trestní právo*. 2007, č. 10, s. 19.

³⁹ ESER, A. *Strafrecht IV. Schwerpunkt Vermögensdelikte*. München, 1983, s. 158.

5 Prověřování a dokazování trestného činu úvěrový podvod

Formy a způsoby páchaní úvěrových podvodů se v podstatě nemění, pouze se neustále zdokonalují na základě větších zkušeností a znalostí pachatelů a neustálého vývoje technických možností. Skutečnosti a podněty nasvědčující tomu, že mohlo dojít ke spáchání trestného činu úvěrový podvod se orgány činné v trestní řízení v převážné míře dozvídají z podnětů a trestních oznámení od různých peněžních ústavů a úvěrových obchodních společností podnikajících v oblasti úvěrových produktů, které byly tímto jednáním poškozeny. Tyto trestní oznámení podávají v okamžiku, kdy dlužník vůbec nezačne úvěr splácet podle sjednaného splátkového kalendáře, nebo ho po určité době přestane plnit a je pro věřitele nekontaktní. Pokud následně zjištěné skutečnosti z těchto oznámení a jejich příloh důvodně nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin, policejní orgán k objasnění a prověření těchto skutečností zahájí úkony trestního řízení ve smyslu ustanovení § 158 odst. 3 z. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen trestní řád). V rámci následného prověřování za účelem řádného a včasného prověření a zadokumentování skutečností k šetřenému trestnému činu pak musí policejní orgán provést řadu úkonů trestního řízení, aby byl zjištěný trestný čin, způsob a okolnosti jeho provedení v trestním spisu řádně zadokumentovány a na základě zjištěných a zajištěných důkazů pokud možno zjištěn, usvědčen a následně ve fázi vyšetřování trestně stíhán a nakonec i v řízení před soudem odsouzen jeho pachatel.

5.1 Ověření zda je smlouvě poskytnuta ochrana dle ustanovení § 211 trestního zákoníku

Jedním z prvotních úkonů prověřování trestného činu úvěrový podvod je ověření existence a zajištění a shromáždění nejen vyhotovení vlastní úvěrové smlouvy a jejích smluvních podmínek, ale i všech materiálů, které sloužily jako podklady pro vlastní žádost o úvěr a rozhodnutí o poskytnutí či neposkytnutí úvěru. Na základě těchto materiálů je nutno důkladně vyhodnotit, zda se v daném případě jedná o úvěrovou smlouvu, které je poskytována ochrana dle ustanovení § 211 trestního zákoníku, tedy zda byla uzavřena v režimu a dle příslušných zákonných ustanovení podrobně

popsaném již v podkapitole **3.2 Smlouva o úvěru** této práce a zda v daném případě mohlo vůbec dojít ke spáchání trestného činu úvěrový podvod.

5.2 Prověřování a ověření údajů z úvěrové smlouvy

Dalšími úkony prověřování tohoto trestného činu budou ve shromážděných a doložených písemnostech konkrétní úvěrové smlouvy důkladné ověření a prověření všech rozhodných údajů v ní uvedených, zda tyto odpovídají skutečnosti, zda žadatel v úvěrové smlouvě neuvedl nepravdivé, hrubě zkreslené, či některé údaje nezamlčel, jak vyžaduje skutková podstata trestného činu úvěrového podvodu. Z vlastní autorovi praxe je možno uvést, že různé bankovní instituce a podnikatelské subjekty zabývající se poskytováním úvěrů používají různé vlastní vzory úvěrových smluv nebo žádostí o úvěr, které tak obsahují i diametrálně rozdílný obsah údajů v úvěrové smlouvě, které jsou v rámci jejího uzavření po potencionálním dlužníkovi požadovány. Od smluv obsahujících toliko osobní údaje a bydliště žadatele a jeho průměrný příjem, až po smlouvy obsahující dále i údaje o způsobu bydlení žadatele, počtu vyživovaných dětí, konkrétního zaměstnavatele, délky tohoto zaměstnání, formu pracovního poměru, dalších finančních závazků žadatele a jiných dalších dílčích údajů, ze kterých věřitel následně stanovuje bonitu (Komplexní klientova finanční situace, která má prokázat schopnost klienta splácet úvěr) žadatele a na základě kterých se rozhoduje, zda požadovaný úvěr poskytne. Pro případnou trestnost musí pachatel uvést nepravdivé údaje stěžejní pro rozhodnutí o poskytnutí úvěru a nikoli každý nepravdivý údaj je trestný.⁴⁰ V úvěrové praxi bankovních ústavů se běžně využívá předtištěných formulářů, které často obsahují členění na povinné a nepovinné údaje. Orientačně lze trestnost uvádění nepravdivých dat spojovat s údaji povinnými.⁴¹ Rozsah takovýchto údajů v úvěrové smlouvě nebo v písemnostech k této smlouvě náležící pak stanovuje i potřebný rozsah ověřovaných údajů v rámci prověřování.

⁴⁰ HERCZOG, J. K pojmu „úvěru“ u trestného činu úvěrového podvodu. *Trestní právo*, 2004, č. 1, s. 3.

⁴¹ ŠÁMAL, P. *Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice*. Praha, 2001, s. 346.

5.2.1 Osobní doklady předložené při uzavření smlouvy

Prvotním a základním úkonem následného prověřování trestného činu úvěrového podvodu by mělo být zjištění a ověření, zda osoba, jejímž jménem a osobními údaji byla úvěrová smlouva uzavřena skutečně existuje, nebo se jedná o osobu smyšlenou. Ve své praxi se autor setkal s několika případy, kdy úvěrová smlouva byla uzavřena jménem neexistující osoby, po údajném předložení i dvou dle jejich evidenčních čísel úředně nikdy nevystavených osobních dokladů na jméno této fiktivní osoby. Uvedené zjištění navozuje skutečnost, že při uzavření smlouvy byly předloženy padělané osobní doklady vyhotovené na jméno neexistující osoby. Ne že by to nebylo možné, nebo neobvyklé, ale dle názoru autora však v těchto případech, se kterými se osobně setkal, šlo spíše o podvodné jednání jednotlivých zaměstnanců prodejen zprostředkovávajících uzavírání smluv pro různé úvěrové společnosti, kterými samotnými byla smlouva vyplněna se smyšlenými jmény a čísly dokladů. Tyto osoby si takovým způsobem obstarávaly zboží, zejména elektroniku, na které byl úvěr poskytnut. K tomuto osobnímu názoru mě vede fakt, že v žádném dalším jiném případě nebylo zjištěno použití těchto padělaných dokladů, kdy je značně nepravděpodobné, že by si někdo pracně obstarával nebo vyhotovil dva různé padělané osobní doklady, které by pak využil jen k jedinému skutku a získání prospěchu ve výši cca. 20.000,- Kč, což je průměrná výše poskytovaného spotřebitelského úvěru, u kterých jsem tuto skutečnost zaznamenal. K takovému jednání těchto zprostředkovatelů uzavíraných úvěrových smluv, kteří jsou v drtivé většině zaměstnanci té, které konkrétní prodejny nahrává i fakt, že v rámci ochrany osobních údajů a snížení administrativy se fotokopie předkládaných osobních dokladů k úvěrovým smlouvám vůbec nevyhotovují. V případě, že taková osoba poté setrvá na výpovědi, že smlouvu skutečně uzavírala s osobou, která mu takové doklady předložila, na těchto nebylo nic podezřelého a úvěrovou společností byl následně úvěr schválen a poskytnut, je prakticky neprokazatelné, že takovou smlouvu uzavřel prodejce sám poté, co si údaje do této smlouvy vymyslel a zboží, na které byl úvěr poskytnut, použil poté pro vlastní potřebu. V případě, že je během prověřování zjištěno, že úvěrová smlouva je uzavřena na jméno existující osoby, je dalším logickým krokem ověření, zda osobní doklady, které byly předloženy při jejím uzavření, byly v době uzavření této smlouvy platné a jsou skutečnými osobní doklady této osoby. Ve většině úvěrových smluv jsou přímo uváděna evidenční čísla předložených osobních dokladů osoby uzavírající smlouvu, kdy

rovněž ve většině případů jsou požadovány a uváděny čísla dvou různých osobních dokladů. V rámci podvodných jednání v souvislosti s úvěrovým podvodem jsou velice časté případy, kdy k uzavírání úvěrových smluv je použit ztracený případně odcizený občanský průkaz, řidičský průkaz nebo cestovní pas a pachatel při uzavírání úvěrové smlouvy používá totožnost původních držitelů takových to dokladů, jejichž jménem a za použití dalších nepravdivých údajů, zejména údajů o zaměstnání a výše příjmu, uzavře pod jejich jménem úvěrovou smlouvu. V rámci dostupných evidencí Policie ČR je pak možno snadno dohledat, kdy a za jakých okolností byly doklady původním držitelem ztraceny nebo mu byly odcizeny a zda tato osoba jejich ztrátu případně krádež řádně oznámila.

5.2.2 Ověření zaměstnavatele, zdroj příjmů

Prokazatelně nejčastějším nepravdivým údajem, který je uváděn pachateli trestného činu úvěrový podvod při uzavírání úvěrové smlouvy je údaj o zaměstnání a výši příjmu z něj. Prakticky každá uzavíraná úvěrová smlouva obsahuje údaje o výši příjmu, případně uvedení i konkrétního zaměstnavatele žadatele. Jedná se o jeden ze stěžejních údajů, na základě kterého se věřitel rozhoduje, zda úvěr poskytne a na základě čeho vyhodnocuje, zda potencionální dlužník má dostatečný a pravidelný příjem, ze kterého mu bude schopen splácet sjednané splátky poskytnutého úvěru. Z vlastní praxe mohu dále uvést, že v průběhu posledních deseti let došlo zejména na poli nejčastěji poskytovaných spotřebitelských úvěrů k značné změně týkající se dokládání a prokazování tohoto údaje o zaměstnání a výši příjmu. V prvních letech po roce 2000, kdy spotřebitelské úvěry nebyly ještě tak rozšířeny jako dnes, bylo běžné, že žadatel k žádosti o úvěr dokládal samostatný od zaměstnavatele potvrzený formulář s uvedením údajů o jeho zaměstnavateli a výši mzdy. V této době tak byla typická nepravdivá, padělaná potvrzení, opatřená razítky firem, která byly těmito ztraceny nebo jim byly odcizeny. Doslova hitem této doby bylo variabilní razítko, jehož údaje bylo možno sestavit z jednotlivých písmen abecedy jeho sady. Otisky takto amatérsky vytvořených razítek různých firem se objevily na desítkách potvrzení o příjmu v úvěrových smlouvách, které autor v té době prověřoval. (viz. Příloha č. II. a III.) V průběhu doby však v rámci konkurenčního boje mezi společnostmi poskytujícími úvěry a se snahou co nejvíce klientovi zjednodušit proceduru uzavření úvěrové smlouvy právě u jejich společnosti, prakticky všechny dnešní větší společnosti na trhu

poskytující úvěry přešly z původně vyžadovaného samostatného potvrzení o zaměstnání a zdroje příjmu na pouze ústní prohlášení těchto údajů žadatelem při uzavírání úvěrové smlouvy, či žádosti o něj. To vše bez jakéhokoli jeho faktického dokládání či prokazování. Tato skutečnost samozřejmě nahrála i pachatelům trestného činu úvěrového podvodu, neboť jim usnadnila a zjednodušila možnost podvodného uzavření úvěrové smlouvy, kdy i v současné době jim postačí opsat si základní údaje o nějaké obchodní společnosti, kterou pak při uzavření smlouvy pouhým uvedením do smlouvy nebo žádosti vydávají za svého zaměstnavatele. Následné ověření v rámci prověřování, zda taková osoba byla v době uzavření či žádosti o úvěr zaměstnancem jím uváděné společnosti a pobírala zde mzdu v uváděné výši, je pak věcí jednoduchého dožádání dle ust. § 8 odst. 1 trestního řádu na příslušné personální pracoviště udávané obchodní společnosti. Z obdrženého vyjádření lze pak jednoduše ve většině případů zjistit, zda tento údaj uvedený žadatelem v úvěrové smlouvě či žádosti odpovídal skutečnosti, nebo byl nepravdivý. V praxi jsem zaznamenal menší problémy při ověřování takového údaje u společností, které v průběhu doby od uzavření úvěrové smlouvy do doby prověřování skončily v likvidaci nebo úpadku, kdy v těchto případech je značně problematické získat ověření takového údaje od oprávněné osoby již prakticky neexistující společnosti. V těchto případech, stejně tak jako i v ostatních, je další možností ověření údaje, zda byla, nebo nebyla konkrétní osoba v rozhodném období zaměstnána u konkrétního zaměstnavatele vyžádání tohoto údaje u příslušného pracoviště České správy sociálního zabezpečení, u které je povinen každý zaměstnavatel svého zaměstnance po vzniku jeho pracovního poměru nahlásit, jak mu ukládá zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve znění pozdějších novel.

5.2.3 Ověření ostatních údajů z úvěrové smlouvy a ověření použití účelových úvěrů

V návaznosti na rozsah dalších rozhodných údajů, které požadoval poskytovatel úvěru od věřitele uvést při uzavírání úvěrové smlouvy, žádosti o úvěr, jako jsou již kromě uváděného zaměstnání a výše příjmu například údaje o pravidelných nákladech obživy, výše dalších pravidelných závazků věřitele, počet vyživovaných dětí, způsob bydlení, případně další údaje, které slouží věřiteli zejména ke zjištění, zda budoucí věřitel bude z deklarované výše příjmu po odečtení jeho životních nákladů a dalších závazků schopen sjednané splátky případně poskytnutého úvěru hradit. Prověřování a

ověřování těchto dalších údajů úvěrové smlouvy je, jak již bylo uvedeno atypické u té které konkrétní úvěrové smlouvy, neboť ne všechny smlouvy tyto další doplňující údaje obsahují a jejich uvedení je po dlužníkovi při sjednávání úvěru požadováno.

Jak již bylo uvedeno výše, v některých typech úvěrové smlouvy může věřitel omezit poskytnutí peněžních prostředků pouze ke konkrétnímu účelu nebo pořízení konkrétní věci. Jedná se zejména o například hypoteční úvěry (dnes však již neplatí stoprocentně) a zejména úvěry poskytované účastníkům stavebního spoření, které jsou přímo ze zákona⁴² účelovými úvěry určenými na investice do nemovitostí, případně jen na bytové potřeby. Účelový úvěr však může být poskytnut i na zcela běžnou věc, např. automobil případně konkrétní elektroniku. Použití prostředků k jinému účelu není v praxi až tak neobvyklé a to i za situace, kdy věřitel peněžní prostředky neposkytuje přímo dlužníkovi v hotovosti, ale za tohoto přímo uhrazuje jeho závazky související s účelem, na který byl úvěr poskytnut. V rámci prověřování tak půjde v případě účelové úvěrové smlouvy o zjištění a ověření, zda byl věřitelem poskytnutý úvěr skutečně použit na sjednaný konkrétní účel.

5.2.4 Provádění výsledků v rámci prověřování

Další významnou část prověřování tohoto trestného činu tvoří výpovědi zástupců poškozených společností, bank, svědků a především pak v neposlední řadě samotných podezřelých. V rámci fáze prověřování uskutečňovaných jako podání vysvětlení dle ust. § 158 odst. 6 trestního řádu, kdy sepsaný úřední záznam „slouží státnímu zástupci a obviněnému ke zvážení návrhu, aby osoba, která takové vysvětlení podala, byla vyslechnuta jako svědek, a soudu k úvaze, zda takový důkaz provede“.⁴³ V tomto podávání vysvětlení se pak v rámci sepsovaného úředního záznamu o podání vysvětlení zaznamenávají jednak okolnosti a důvody, ale i způsob uzavření vlastní úvěrové smlouvy se zaměřením na řádnou dokumentaci průběhu celého jednání zúčastněných osob při sjednávání úvěru, předkládaných dokladech, dokumentech a dalších vyžadovaných podkladech k požadovanému úvěru.

⁴² ČESKO. Zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů. [online databáze] 1993 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

⁴³ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (trestní řád). § 158 odst. 6 [online databáze] 1961 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

5.3 Souběh trestného činu úvěrový podvod s jinými trestnými činy

V rámci popsaného základního prověření skutečností týkajících se trestného činu úvěrový podvod, může policejní orgán na základě zjištěných skutečností dospět k závěru, že kromě prošetřovaného trestného činu úvěrový podvod mohlo dojít k možnému souběhu s dalšími trestnými činy.

Jedná se zejména o souběh s trestným činem padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 348 trestního zákoníku. Ve vztahu k trestnému činu úvěrový podvod jde zejména o doklady prokazující totožnost osoby, jako je občanský průkaz, cestovní pas a řidičský průkaz, ale i například živnostenský list. K tomuto souběhu dochází zejména v případech, kdy pachatel uzavírá úvěrovou smlouvu po předložení padělaných nebo pozměněných dokladů totožnosti.

V případě, že pachatel trestného činu úvěrový podvod použije k uzavření úvěrové smlouvy ztracené, odcizené osobní doklady skutečné osoby, dojde tímto jeho jednáním k vážnému zásahu do osobnostního práva takové osoby, kdy na tuto osobu se pak obrací věřitelé se svými pohledávkami, tato osoba se zároveň stává podezřelou ze spáchání trestného činu úvěrového podvodu a hrozí jí trestní stíhání. Ze své praxe mohu uvést, že v takových případech bývá pachatel následně stíhán i za spáchání trestného činu poškození cizích práv podle § 181 trestního zákoníku a bývá za to následně i pravomocně odsouzen. Podle názoru Nejvyššího soudu však není jednočinný souběh trestných činů poškození cizích práv podle § 181 trestního zákoníku a podvodného jednání ve všech jeho zákonných modifikacích (dle § 209 - § 212) možný, neboť jednání pachatele trestného činu úvěrový podvod podle § 211 trestního zákoníku směřuje zejména k podvodnému vylákání úvěru a způsobení majetkové škody v podobě nesplaceného úvěru a použití cizích dokladů totožnosti je k tomu pouhým prostředkem. Základní rozdíl mezi těmito skutkovými podstatami je v objektu trestného činu, zatímco u trestného činu podvodu to je ochrana cizího majetku. Ustanovení § 181 trestního zákona chrání jiná než majetková práva fyzických a právnických osob. Z toho vyplývá, že směřuje-li podvodné jednání k porušení či ohrožení majetkových práv, nemůže jít o trestný čin poškození cizích práv, ale v úvahu přichází jen trestný čin podvodu.⁴⁴

⁴⁴ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 765/2006 [ze dne 9.8.2006].

5.4 Využití znaleckého posudku v prověřování a dokazování úvěrového podvodu

Jak vyplývá z jedné z definic znaleckého posudku „Znalecký posudek je samostatným důkazním prostředkem, kterým si orgány činné v trestním řízení nebo strany opatřují od osob nebo orgánů k tomu zvláště odborně způsobilých – znalců, odborné skutkové poznatky.“⁴⁵ Znalci jsou tedy zprostředkovateli mezi vědou a orgány činnými v trestním řízení. Rozvoj vědy a techniky tak umožnil využívání vědeckých poznatků i v trestním řízení formou znaleckých posudků a odborných vyjádření, které nabývají zvláštní důležitosti a stávají se tak standardními důkazními prostředky.

5.4.1 Znalecké posudky z oboru písmoznalectví a využití jeho závěrů v trestním řízení

V rámci objasňování a prověřování trestného činu úvěrový podvod je nezdědk neodmyslitelnou součástí prověřování vyžadování znaleckého posudku, či odborného vyjádření z oboru písmoznalectví přibráním znalce dle ust. § 105 trestního řádu z tohoto oboru. Nutno však konstatovat, že možnosti oboru písmoznalectví, odvětví zkoumání ručního písma, jsou v těchto případech často limitovány i tím, že sporným materiálem jsou pouze podpisy na vyhotoveních úvěrové smlouvy a jejím příslušenství, kdy samotný obsah úvěrové smlouvy je většinou napsán na počítači nebo vyplněn osobou, která za poskytovatele úvěru smlouvu s žadatelem uzavřela. Problémy se zajištěním sporných vyhotovení originálů úvěrových smluv a písemností jsem v praxi nikdy neměl, neboť věřitelské společnosti na vyžádání bez problémů tyto smlouvy pro účely trestního řízení zapůjčují. O to větší problém nastává při zajištění srovnávacího materiálu, kdy tento by měl spornému odpovídat zásadně druhem a pokud možno, i rychlostí provedení, shodnou dobou vzniku a dostatečnou kvantitou, neboť v málokterém oboru identifikující osobu může tato svůj projev záměrně měnit tak, jak je tomu v rukopisu.⁴⁶ Zde je nutno se spoléhat na spolupráci podezřelého a jeho součinnosti při dobrovolném poskytnutí různých vzorků jeho písma. Nezávislý srovnávací materiál pak je v praxi nejčastěji obstaráván zajištěním různých originálů písemností od orgánů státní

⁴⁵ CÍSAŘOVÁ, D., FENIK, GŘIVNA, T. *Trestní právo procesní*. Praha, 2004, s. 118.

⁴⁶ STRAKA, J. Písmoznalectví – expertiza ručního písma jako významný důkaz v trestním i občanskoprávním řízení. *Trestní právo*, 2006, č. 4, s. 7.

správy a samosprávy, jako jsou žádosti o vydání občanského, řidičského průkazu, cestovního pasu nebo evidencí Úřadu práce a podobně, které mají v držení formuláře vyplněné nebo alespoň minimálně opatřené vlastnoručním podpisem podezřelé osoby. Poté, co se podaří v rámci prověřování obstatat všechny potřebné podklady k požadovanému znaleckému zkoumání, vyvstává v praxi další mnou zjištěný problém. Tím je značná zaneprázdněnost z důvodu velkého počtu požadavků na všechny příslušné soudní znalce z oboru písmoznalectví a policejní pracoviště, věnující se tomuto druhu zkoumání, kdy v praxi běžná lhůta dodání vyžádaného znaleckého posudku je 6 měsíců a více, což značně prodlužuje lhůtu prověřování. Zároveň je nutno se zmínit i o finanční náročnosti takového znaleckého zkoumání, kdy v případě přibrání jmenovaného soudního znalce z oboru činí nárokované znalečné částku kolem 10.000,- Kč a při rozsáhlejších zkoumání i více.

Následné závěry obdrženého znaleckého posudku z oboru písmoznalectví se specializací ruční písmo tak v převážné míře charakterizují výchozí body na obou možných koncích jeho závěrů, které zní **rozhodné ano**, tedy, že sporný podpis je pravým vlastnoručním podpisem a **rozhodné ne**, tedy, že není vlastnoručním pravým podpisem. Uprostřed těchto vytyčených hranic je pak závěr **nelze rozhodnout**, který nastává v případě, kdy ani shodné, ani rozdílné znaky nevytvářejí oproti druhé skupině identifikačně významnější komplex.⁴⁷ Ze zkušeností autora je možno uvést, že pokud pachatel od počátku podpis na smlouvě zkresluje, tedy záměrně použije jiný typ či sklon písma, než svoje obvyklé písmo, nelze ve většině případů určit osobu pisatele a závěry znaleckých posudků jsou takové, že nejde o pravý podpis osoby, na jejíž doklady byla smlouva o úvěru uzavřena. V případech, kdy však znalec během zkoumání dospěje k jednoznačnému závěru, že na sporném materiálu, v tomto případě zejména úvěrové smlouvě, se nachází pravý vlastnoruční podpis prověřované osoby, stává se z tohoto znaleckého posudku významný a mnohdy jediný důkazní prostředek, který podezřelou osobu ze spáchání tohoto trestného činu usvědčuje.

⁴⁷ STRAKA, J. Písmoznalectví – expertiza ručního písma jako významný důkaz v trestním i občanskoprávním řízení. *Trestní právo*, 2006, č. 4, s. 8.

5.5 Organizované skupiny a problematika tzv. „bílých koní“

Pácháním trestných činů úvěrový podvod se kromě jednotlivců rovněž zabývají celé organizované skupiny, pro které se tato trestná činnost stala významným zdrojem příjmů. Taková skupina pak k uzavírání úvěrových smluv cíleně využívá ztracených, odcizených a také pozměněných osobních dokladů. Prostřednictvím nich uzavírají v krátkém časovém období i několik úvěrových smluv u různých poskytovatelů úvěrů a takto získané a opatřené doklady se pak snaží využít v co nejvyšší míře a ke svému co nejvyššímu prospěchu. V těchto kvalifikovaných případech páchání využívají i různé kvalitně padělané další podklady jako potvrzení o zaměstnání, výpisy z bankovních účtů apod. Běžný zprostředkovatel úvěrů tak při takovém přijetí a posouzení podané žádosti o úvěr nemá moc možností a šancí takto připravené podvodné jednání odhalit a poskytnutí úvěru zabránit. V mnohých případech také takové organizované skupiny k uzavírání úvěrových smluv zneužívají osob s nízkým právním vědomím, ekonomicky slabých a nepřizpůsobivých. Pro takové osoby se používá zlidovělý obecně známý název „bílý kůň“. Tyto osoby pak pod příslibem nepatrné odměny dobrovolně za pomoci dodaných padělaných podkladů sami na své vlastní jméno uzavírají úvěrové smlouvy a výtěžek s těchto pak odevzdají organizátorům. Mnohdy tyto osoby ani neví, co a za jakým účelem a s jakými právními následky podepsaly, kdy i organizátory jsou udržovány v nevědomosti s tím, že např. zbytek již vyřídí oni, splátky budou hradit rovněž oni apod. Takové osoby se o existenci skutkové podstaty trestného činu úvěrový podvod mnohdy dozví až v okamžiku, kdy je věc prověřována orgány policie a jsou následně ze spáchání tohoto trestného činu obviněny. Nutno však konstatovat, že objasňenost na poli organizátorů této trestné činnosti je prakticky mizivá, neboť kontakt s konečnými pachateli bývá většinou náhodný a jednorázový, bez dalších bližších osobních vazeb mezi zúčastněnými.

5.6 Úvěrové podvody spáchané prostřednictvím sítě internet

S nástupem a masivním rozšířením internetu do domácností přišly obchodní společnosti a banky s nabídkou internetových služeb, včetně nakupování přes internet. V neposlední řadě došlo i k poskytování úvěrů prostřednictvím internetu a poskytování úvěrů i v rámci nákupů přes internet. Většina takto poskytovaných služeb prostřednictvím internetu má však společného jmenovatele a tím je určitá anonymita

osob, které těchto služeb využívají a dále poměrně snadná zneužitelnost. Vlastní žádosti o úvěr a přímo úvěrové smlouvy jsou vyplňovány tzv. on-line přímo na internetu a prostřednictvím programově automatických vyhodnocovačů věřitelských společností předschvalovány nebo rovnou schvalovány. Veškeré podklady k úvěrové smlouvě včetně osobních dokladů jsou doručovány v kopiích prostřednictvím poštovního styku, včetně následného vlastního vyhotovení úvěrové smlouvy i konečného zaslání zboží, na jehož pořízení byl úvěr sjednán. Úvěrová smlouva je tak uzavřena a úvěr poskytnut, aniž s klientem kdokoli z věřitelské společnosti osobně jednal a tohoto vůbec viděl. Takový postup samozřejmě dává mnoho příležitostí k rozsáhlé manipulaci s poskytovanými podklady k úvěrové smlouvě a rovněž přímo s vlastní totožností žadatele o úvěr. (Jak je patrné z přílohy č. IV.) Takový způsob provedení tohoto trestného činu značně ztěžuje možnosti prověřování, v rámci kterého tak mnohdy musí být i využíván institut vyžádání údajů o telekomunikačním provozu dle ust. § 88a trestního řádu, jehož využívání a tak získávání potřebných údajů pro toto trestní řízení bylo značně ztíženo, či přímo prakticky znemožněno v roce 2011 nálezem Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011 pod sp. zn. Pl. ÚS 24/10, kterým tento soud zrušil ust. § 97 odst. 3 a 4 zákona č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích a prováděcí vyhlášku č. 485/2005 Sb. a ke dni 30. 9. 2012 i samotné ustanovení § 88a trestního řádu. Na uvedený nálezh reagoval zákonodárce přijetím zákona č. 273/2012 Sb. ze dne 18. 7. 2012, kterým byl tento institut dnem 1. 10. 2012 opětovně vrácen do českého právního řádu a uvedené lokalizační údaje o telekomunikačním provozu je tak možno, sice za zpřísněných zákonných podmínek, opětovně vyžadovat pro účely trestního řízení.

5.7 Skončení prověřování

Po provedení všech potřebných úkonů v rámci prověřování dle ust. § 158 trestního řádu, během kterého je policejní orgán povinen učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele a které policejní orgán provedl ve lhůtách dle ust. § 159 trestního řádu, postupuje policejní orgán dle zjištěných skutečností a závěrů tohoto prověřování, kdy dle trestního řádu v úvahu přichází následující níže uvedený postup.

Jednu ze základních možností ukončení prověřování přináší ustanovení § 159a trestního řádu **Odložení nebo jiné vyřízení věci** a to v případech, kdy v rámci

prověřování dospěje policejní orgán k závěru, že prověřované jednání není trestným činem (§ 159a odst. 1 trestního řádu), nebo rovněž (§ 159a odst. 5 trestního řádu) když dospěje k závěru, že v prověřované věci se jedná o spáchání trestného činu, ale pokud se mu během prověřování nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání konkrétní osoby (§ 160 trestního řádu). Pominou-li důvody odložení, trestní stíhání zahájí.⁴⁸

Novela trestního řádu (z.č. 141/1961 Sb.) s účinností od 1. 1. 2002, která byla provedena zákonem č. 265/2001 Sb. umožnila, aby jednodušší trestní věci byly vyřízeny v tzv. zkráceném přípravném řízení dle nově zavedeného ust. § 179a a násl. trestního řádu a následně tyto byly dále projednány ve zjednodušeném řízení před soudem, jehož smyslem je urychlit a zjednodušit přípravné trestní řízení a v co nejkratší době postihnout pachatele méně závažných trestných činů. Zkrácené přípravné řízení se tedy koná u typově nejméně závažných trestných činů a jeho podstatou je rychlé a neformální objasnění skutku, ve kterém je spatřován trestný čin, zjištění osoby důvodně podezřelé z jeho spáchání a vyhledání (nikoliv provedení) důkazů. Zkrácené přípravné řízení probíhá celé v rámci postupu před zahájením trestního stíhání, neboť se trestní stíhání zahajuje až podáním návrhu na potrestání soudu.⁴⁹ Zkrácené řízení lze konat o trestných činech, o nichž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu a na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let. Do tohoto vymezení přísluší zejména základní skutkové podstaty jednotlivých trestných činů. Jednoduché případy trestných činů úvěrového podvodu lze ve zkráceném přípravném řízení vcelku úspěšně zpracovávat, zvláště v případech, kdy jsou shromážděny potřebné důkazní zejména listinné materiály, případně se podezřelý ke spáchání činu i doznává.

U skutkově složitějších nebo rozsáhlejších případů trestného činu úvěrového podvodu, zejména jeho kvalifikovanějších skutkových podstat, přichází po skončení prověřování postup dle ust. § 162 odst. 1 trestního řádu, tedy předložení věci orgánu příslušnému konat vyšetřování, což je příslušný útvar Služby kriminální policie a vyšetřování. Tento útvar poté, nasvědčují-li prověřováním zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin a je-li prověřováním dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba a není-li důvod pro postup podle § 159a odst. 2 a 3

⁴⁸ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (trestní řád). § 159a [online databáze] 1961 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

⁴⁹ ŠÁMAL, P. Zkrácené přípravné řízení. *Trestněprávní revue*. 2002, č. 1, s. 5-10.

nebo § 159b odst. 1 trestního řádu, zahájí trestní stíhání takové osoby ve smyslu ust. § 160 odst. 1 trestního řádu a v průběhu následného vyšetřování tento policejní orgán shromažďuje v potřebném rozsahu důkazy o skutečnostech důležitých pro posouzení případu včetně osoby pachatele. Následně uzná-li policejní orgán vyšetřování za skončené a jeho výsledky za postačující, ukončí vyšetřování návrhem na podání obžaloby státnímu zástupci.

5.8 Kazuistika - případ z praxe

Na závěr kapitoly věnované způsobům prověřování a dokazování trestného činu úvěrový podvod, v rámci které byly i popsány nejčastější způsoby jeho páchaní si autor dovolí popsat jeden ze zajímavých konkrétních reálných případů z jeho dosavadní praxe, na němž lze názorně demonstrovat problematiku prověřování tohoto trestného činu.

Pro autora osobně tento případ začal dne 21. května roku 2004, stejně tak jako desítky obdobných, poté, co na Místní oddělení Policie ČR Stodůlky bylo doručeno oznámení poškozené spol. Beneficial Finance a.s., která v rozmezí několika dnů roku 2004 uzavřela se žadatelem Vilémem D. (r. 1973) dvě úvěrové smlouvy, na základě kterých byla v jednom z obchodů pořízena elektronika. Vzhledem k nehrazení sjednaných splátek byl klient věřitelskou společností kontaktován. Tento však uzavření úvěrových smluv kategoricky popřel a doložil potvrzením od Policie ČR, že svůj občanský průkaz, po jehož předložení byly úvěrové smlouvy uzavřeny, před uzavřením oněch úvěrových smluv ztratil. Později bylo na policejní součást autora doručeno další oznámení České spořitelny a.s., rovněž ve věci uzavření a nesplácení další úvěrové smlouvy na jméno Viléma D. Nutno podotknout, že osoba Viléma D. nebyla tamnímu policejnímu oddělení neznámá, neboť se jednalo již po dlouhá léta o recidivistu páchajícího majetkovou trestnou činnost. Díky i této autorově osobní znalosti tomuto případu během prověřování tak věnoval větší pozornost. V průběhu následného prověřování byly u dalších velkých obchodních společností zabývajících se poskytováním úvěrů - spol. GE Money Multiservis a.s, Cetelem ČR a.s., Essox s.r.o., vyžádány informace, zda i ony případně nevidují nějaké další úvěrové smlouvy uzavřené na jméno Viléma D. Z následně doručených vyjádření a poskytnutých materiálů tak byly shromážděny podklady ke skutečnostem, že na jméno Viléma D. jsou dále evidovány a nespláceny:

- 2 uváděné úvěrové smlouvy u spol. Beneficial Finance a.s. se škodou 15.983,- Kč,
- 4 úvěrové smlouvy u spol. Ge Money Multiservis a.s. se škodou 21.172,- Kč,
- 1 úvěrová smlouva se spol. Česká spořitelna a.s. se škodou 21.890,-Kč,
- 8 pokusů o uzavření úvěrových smluv se spol. Cetelem ČR a.s., kdy však žádosti nebyly firmou schváleny a úvěry v celkové výši 78.930,- Kč nebyly poskytnuty,
- 3 pokusy o uzavření úvěrových smluv se spol. Essox s.r.o., kdy však žádosti nebyly firmou schváleny a úvěry v celkové výši 52.480,- Kč nebyly poskytnuty,
- 1 pokus o další uzavření úvěrové smlouvy s Českou spořitelnou a.s. ve výši 14.990,- Kč, kdy žádost byla zamítnuta, a úvěr nebyl poskytnut.

Všechny úvěrové smlouvy a žádosti o úvěry byly uzavírány s předmětným shodným ztraceným občanským průkazem jmenovaného a ve všech byl shodně uváděn zaměstnavatel žadatele obchodní společnost Intergate s.r.o. Z vyjádření uvedené společnosti bylo zjištěno, že osoba Viléma D. u ní nikdy nebyla zaměstnána. Po shromáždění všech podkladů byl ve věci vyzván k podání vysvětlení dle tehdy platného ust. § 158 odst. 5 trestního řádu Vilém D., který při podání vysvětlení uvedl, že žádnou z úvěrových smluv neuzavíral a předložil předmětné potvrzení o nahlášení ztráty svého občanského průkazu z doby před uzavřením všech úvěrových smluv. Dle jeho vyjádření tak musel smlouvy uzavřít někdo, kdo získal a zneužil jeho ztracený občanský průkaz. Vzhledem k okolnostem případu a vlastní osobě Viléma D. však autor pojal pochybnosti o jeho obhajobě a o jeho údajné ztrátě občanského průkazu. Proto se rozhodl, že ve věci bude přibrán příslušný soudní znalec z oboru písmoznalectví za účelem řádného objasnění věci. Přibrání znalce předcházelo u všech poškozených společností zajištění originálů všech úvěrových smluv a souvisejících písemností k nim - všeobecných smluvních podmínek, souhlasů se zpracováním údajů apod., na kterých se vyskytoval podpis žadatele o úvěr. Dále došlo k zajištění odběru vzorků písma u Viléma D. a k zajištění nezávislých vzorků podpisů podezřelého. V této fázi prověřování však došlo k menším komplikacím díky společnosti GE Money Multiservis a.s., která nebyla schopna poskytnout originály jejích úvěrových smluv, které se jí dle vyjádření nepodařilo v jejich archivu dohledat, a proto bylo nutno využít pouze jejich již zajištěné fotokopie. Po shromáždění potřebných materiálů byl ve věci dne 11. 8. 2004 dle ust. § 105 odst. 1 trestního řádu přibrán soudní znalec z oboru písmoznalectví se specializací na ruční písmo PhDr. Jiří Valeška k vypracování posudku a zodpovězení základních otázek, zda na předmětných zjištěných a zajištěných úvěrových smlouvách

je pravý podpis osoby Viléma D. Ze závěrů obdržného znaleckého posudku bylo zjištěno, že na úvěrových smlouvách, jejichž originály byly k dispozici, jsou pravé podpisy podezřelého. Na úvěrových smlouvách spol. GE Money Multiservis a.s., jejichž originály nebyla firma schopna dodat, nebyl znalec dle předložených fotokopií schopen určit, zda se jedná o pravé podpisy podezřelého. Jednoznačným závěrem znaleckého posudku v některých případech úvěrových smluv však byla vyvrácena, jak je patrné, předem připravená obhajoba podezřelého ve věci učinění oznámení o ztrátě jeho občanského průkazu, který jej tak musel mít prokazatelně i po oznámení ztráty stále ve svém držení a s ním následně uzavíral předmětné úvěrové smlouvy. Dne 16. 4. 2005, téměř po roce trvajícím prověřování byl spisový materiál postoupen na Službu kriminální policii a vyšetřování Obvodního ředitelství policie Praha II, které díky zajištěným důkazům již nic nebránilo zahájit trestní stíhání dle § 160 odst. 1 trestního řádu Viléma D. pro trestný čin úvěrový podvod dle původního ust. § 250b trestního zákona účinného do 31. 12. 2009. Dne 16. 10. 2006 byl obžalovaný Vilém D. pod sp. zn. 19T 72/2006 uznán vinným a odsouzen Obvodním soudem Pro Prahu 5 pro trestný čin úvěrový podvod dle § 250b odst. 1, 3 trestního zákona k trestu odnětí svobody nepodmíněně v trvání 21 měsíců. Výkon tohoto trestu v roce 2009 neměl bohužel zřejmě na jmenovaného žádný výchovný účinek, neboť jmenovaný byl od této doby již znovu 7 x soudně trestán (celkově k dnešnímu dni 18 x) pro další trestnou činnost. Závěrem k tomuto případu by ještě autor uvedl, že ve shodném období prověřování této kauzy byl oznámen a autorem prověřován zcela totožný případ, tedy uzavření jedné úvěrové smlouvy s následnou zcela shodnou obhajobou a doložením oznámení ztráty občanského průkazu před uzavřením předmětné úvěrové smlouvy ze strany matky Viléma D. - Marie D. (r. 1943), do této doby bezúhonné. Vzhledem k okolnostem již známému případu Viléma D. se autor i v této věci rozhodl přibrat příslušného soudního znalce, kdy jednoznačným závěrem jeho znaleckého posudku i v tomto případě bylo, že na sporné úvěrové smlouvě, jejíž uzavření podezřelá rovněž popírala, je její pravý vlastnoruční podpis. Poté již nastal ve věci obdobný postup a dne 29. 7. 2005 uznal Obvodní soud pro Prahu 5 pod sp. zn. 19T 147/2005 jmenovanou vinnou ze spáchání trestného činu úvěrový podvod dle § 250b odst. 1 trestního zákona a odsoudil jí k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 5 měsíců s podmíněným odkladem na dobu 1 roku. Nakolik odsouzená v této věci jednala z popudu, nebo pod přímým vedením svého syna, lze však jen spekulovat.⁵⁰

⁵⁰ POLICIE ČR. Spisový materiál Policie ČR. Místní oddělení Stodůlky, č.j. ORII-3553/TČ-2004.

6 Pachatel trestného činu úvěrový podvod

Pachatelem trestného činu úvěrový podvod dle ust. § 211 trestního zákoníku spáchaného podvodným jednáním při uzavření či sjednávání úvěrové smlouvy může být pouze účastník takové smlouvy. Osoba, která účastníku úvěrové smlouvy pouze opatří potřebné nepravdivé doklady, může být jen pomocníkem, přičemž o pomoc ve smyslu trestního zákoníku půjde jen v případě, kdy jednání pachatele – účastníka úvěrové smlouvy dosáhne stádia pokusu nebo dokonaného činu.⁵¹

6.1 Typologie pachatele

Pachatelé podvodů se od ostatních delikventů nijak zdatně neodlišují. Rovněž jim scházející výčitky svědomí, nadprůměrná empatie a často i inteligence společně se suverénním vystupováním charakterizují psychologický profil osobnosti podvodníka.

V rámci prověřování uváděných stovek případů podezření ze spáchání trestného činu úvěrový podvod se autor během úkonů trestního řízení v rámci výslechů – podaných vysvětlení osobně setkal s desítkami pachatelů tohoto trestného činu. Z jeho osobních zkušeností, výpovědí podezřelých a zadokumentovaných skutečností došel k závěru, na základě kterého popsal základní typologie pachatelů této trestné činnosti, které by rozdělil do základních tří skupin:

- Osoby nízkého nebo žádného, případně nepravidelného příjmu, průměrného či nižšího intelektu a vzdělání, které pod vidinou okamžitého získání nějakého spotřebního zboží, finančních prostředků, které si momentálně nemůžou dovolit a na které si nejsou schopny opatřit finanční prostředky, uzavřou úvěrovou smlouvu, ve které uvedou úmyslně nepravdivé údaje za účelem získání úvěru. Z jejich strany ani od počátku nemusí jít o jednání s úmyslem poskytnutý úvěr nesplatit, kdy úvěrové smlouvy uzavírají s jakousi představou, že prostředky na sjednané splátky „poté vždy snad nějak seženou“, ale v následné době nejsou schopny sjednané splátky splácet a rezignují tak následně na jejich řádnou úhradu, věc dále nijak neřeší, věřitelskou společnost nekontaktují. Případně dalšími úvěry řeší své závazky z předcházejících úvěrů. Z poskytnutého úvěru splácí dlužné částky

⁵¹ ČESKO. KRAJSKÝ SOUD V PLZNI. Rozsudek Krajského soudu v Plzni sp. zn. 6 To 575/1999 [ze dne 8. 12. 1999].

z předcházejících úvěrů, přičemž se však dostávají do spirály dalších zvětšujících se závazků, které nejsou následně schopny plnit. Tyto osoby mnohdy ani netuší, že se při uzavření úvěrové smlouvy dopustily něčeho protiprávního,

- osoby páchající cíleně tuto trestnou činnost, které úvěrové smlouvy s uvedením nepravdivých a hrubě zkreslených údajů uzavírají již od počátku s úmyslem poskytnuté úvěry nesplatit a prostředky získané touto činností používají na svoji obživu, případně získání věcí a zboží, které by si jinak nemohly dovolit, nebo jejichž následným prodejem získávají prostředky na obživu, drogovou závislost apod. Tyto jsou prakticky již dopředu srozuměny s tím, že budou v budoucnu odhaleni, ale touto skutečností, dokud nenastane, se blíže nezaobírají,
- osoby věnující se této činnosti sériově, kvalifikovaně a organizovaně, kdy k jejímu páchaní využívají ztracených, padělaných nebo pozměněných osobních dokladů a podkladů k požadovaným úvěrům. Výjimečné není ani použití fiktivně založených bankovních účtů, nebo bankovních účtů založených na své jméno tzv. bílými koni. Tyto osoby nezřídka k uzavírání úvěrových smluv využívají i sociálně či intelektuálně slabší spoluobčany či bezdomovce, kteří pak za nepatrnou odměnu uzavírají pod svými jmény úvěrové smlouvy pro tyto osoby.

Ze zkušeností a autorovi policejní praxe lze konstatovat, že většina pachatelů trestného činu úvěrového podvodu páchají tuto činnost opakovaně, neboť velmi snadná možnost opatření finančních prostředků nebo materiálních hodnot je vede k dalšímu uzavírání smluv u různých subjektů poskytujících úvěry. To, že se nejedná jen o autorovo zjištění, ale že jde o komplexní problém u této trestné činnosti nasvědčuje i skutečnost, že se zákonodárce u konstrukce skutkové podstaty trestného činu úvěrový podvodu v trestním zákoníku rozhodl do kvalifikovaných odstavců této skutkové podstaty přímo začlenit jako přitěžující okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby recidivu tohoto protiprávního jednání.

Psychologické zkoumání povahových vlastností pachatelů podvodů znesnadňuje nemožnost vyjít ze způsobu spáchání trestného činu.⁵² Např. u vražd, ublížení na zdraví, sexuálních deliktů psycholog dokáže na základě analýzy intenzity použitého násilí sestavit podrobný profil pachatelovy osobnosti. V současnosti stále roste podíl

⁵² ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Podvody, zpronevěry, machinace (možnosti prevence, odhalování a ochrany před podvodným jednáním)*. Praha, 2005, s. 183.

podvodné delikvence spáchané prostřednictvím výpočetní techniky nebo jiných nástrojů odstraňujících přímou interakci pachatel – oběť, takže lze usuzovat jenom na úroveň technických znalostí subjektu trestného činu. Závěry o individuálních znacích podvodníků (věk, vzdělání, sociální prostředí, z něhož pochází, atd.) psychologové činí pouze sporadicky. Až při výslechu podezřelých v trestním řízení se dá zpravidla pomýšlet na rozbor osobnosti pachatelů podvodů.

7 Prevence a předcházení následkům trestného činu úvěrový podvod

V případech trestné činnosti na úseku úvěrových podvodů je preventivní působení ze strany orgánů policie prakticky nemožné, neboť k uzavírání úvěrových smluv dochází přímo mezi jednotlivými žadateli a zejména právníckými osobami, na základě jejich sjednaných a vzájemně akceptovaných podmínek. Preventivně v dané věci lze působit pouze obecně se zaměřením na větší právní informovanost veřejnosti a zvyšováním jejího právního vědomí týkající se obchodu, zejména úvěrové oblasti, čemuž se v nedávné době začaly věnovat i některé neziskové občanské poradny, zaměřující se na pomoc a právní poradenství občanům, kteří se dostali do obtížných finančních situací díky svému úvěrovému předlužení a kdy mnohdy výše jejich sjednaných měsíčních závazků převyšuje jejich měsíční příjem a z jejichž strany při snaze získat další úvěry na splacení závazků z těch předcházejících dochází rovněž k páchání trestných činů úvěrového podvodu, neboť při uvedení pravdivých skutečností by tito předlužení žadatelé nebyli schopni ani další úvěry získat. Zabránit zcela, aby ke spáchání trestného činu došlo, tedy aby žadatel o úvěr při jeho sjednávání uvedl nepravdivé či zkreslené údaje, nebo některé údaje zamlčel, je jak výše uvedeno, ze strany policie nerealizovatelné. Vhodnými opatřeními ze strany poskytovatelů úvěru však lze následně alespoň částečně zajistit, aby již spáchaným trestným činem nedošlo ke způsobení škody, tedy aby věřitelé v rámci sjednávání úvěrové smlouvy při vyhodnocování údajů poskytnutých žadatelem tyto nepravdivé, zkreslené či zamlčené údaje v co největší míře odhalili a úvěr tak nebyl poskytnut a nevznikla jim následně finanční újma na případně nespláceném úvěru. Trestní právo tímto ustanovením trestního zákoníku o úvěrovém podvodu dává subjektům, zabývajícím se poskytováním úvěrů, rozsáhlou trestněprávní ochranu, ale jak mimo jiné i několikrát zdůraznil ve svých rozhodnutích Ústavní soud, je třeba respektovat zásady trestního práva jako ultima ratio (nejzazší instance, řešení, či opatření) a vigilantibus iura (právo pomáhá bdělým). Z principu nezbytnosti plyne, že možnost využít trestněprávního prostředku nesmí být natolik snadná, aby pro oprávněné subjekty bylo nejvýhodnější zcela rezignovat na aktivní ochranu jejich práv a zájmů v míře, jež po nich lze rozumně požadovat.⁵³ Z tohoto lze učinit závěr, že subjekty poskytující úvěry by měly v mezích

⁵³ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 631/05 [ze dne 7. 11. 2006].

svých možností provádět základní ověřování údajů a skutečností uváděných žadatelem v žádostech o úvěr a nespolehat se toliko následně na případnou trestněprávní ochranu jejich zájmů v souvislosti s poskytnutým a nespláceným úvěrem.

7.1 Úvěrové registry a databáze neplatných dokladů

Jednou ze základních možností subjektů poskytujících úvěry na ověření údajů uváděných žadatelem o úvěr a ověření jeho schopnosti případně bez problémů splácet požadovaný úvěr, je možnost nahlédnutí do úvěrových registrů. V České republice úvěrové registry existují již několik let. Jsou v nich obsaženy údaje o úvěrech fyzických a právnických osobách po splatnosti, ale i o těch, kteří své úvěry řádně splácí nebo dokonce i o těch, kteří úvěr nikdy nezískali. V České republice existuje několik úvěrových registrů. Každý z nich obsahuje údaje jiného zaměření a jsou v nich shromážděny údaje o dlužnících i ne-dlužnících. Mezi známé úvěrové registry patří Bankovní registr klientských informací (BRKI) a Nebankovní registr klientských informací (NRKI), které jsou součástí Centrálního registru dlužníků (CEDR). Dalšími registry, které je nutné zmínit, je Registr SOLUS a Centrální registr úvěrů (CRÚ). V těchto registrech dlužníků si věřitelé, kteří jsou členy těchto registrů, mohou před poskytnutím úvěru každého žadatele o úvěr prověřit a mohou tedy lépe odhadnout jeho budoucí platební morálku, posoudit a vyhodnotit jeho bonitu a na základě zjištěných skutečností se rozhodnout, zda úvěr poskytnou či nikoli.

Dalším užitečným nástrojem subjektů poskytujících úvěry pro ověření žadatelem uváděných údajů, zejména ověření přímo osoby žadatele, respektive jeho osobních dokladů předkládaných k prokázání své totožnosti při žádosti o úvěr je veřejně dostupná databáze neplatných osobních dokladů. Tuto databázi provozuje od počátku roku 2001 Ministerstvo vnitra ČR na svých internetových stránkách na adrese <http://aplikace.mvcr.cz/neplatne-doklady/>. Zde je možno po zadání evidenčního čísla příslušného dokladu obratem zjistit, zda se jedná o doklad platný či nikoliv a byla tak držitelem oznámena jeho ztráta nebo odcizení. O tom jaké úsilí věnují subjekty poskytující úvěry prověřování a ověřování údajů ze sjednávaných úvěrových smluv lze jen spekulovat, kdy toto případné úsilí není nijak ovlivnitelné ze strany policie a spadá pouze do oblasti obchodní politiky té které úvěrové společnosti nebo banky. Vzhledem k tomu, že podmínky pro získání úvěrů byly v průběhu doby, jak již bylo uváděno,

dokonce většinou společností zjednodušeny, lze se dle autorova názoru domnívat, že jejich případné ztráty z této trestné činnosti v globálu nepřevyšují jejich předpokládané a tolerované ztráty v rámci jejich podnikatelského rizika s tím, že tyto případné ztráty jsou pro ně v konečném důsledku nižší a přijatelnější, než případné další vyšší náklady, které by s sebou přineslo důkladnější ověřování a prověřování sdělovaných údajů a kvalitnější posuzování žádostí o úvěr.

ZÁVĚR

Podvody jsou velmi rozšířenou trestnou činností, která se s nástupem moderních technologií stále vyvíjí. Pro úspěšný boj s podvody je třeba do práce orgánů činných v trestním řízení a hlavně policie zavádět nové metody vyšetřování a odhalování této trestné činnosti. Odvětví finančních služeb bylo a je vždy náchylné k podvodnému jednání a vzhledem k jeho specifikům může být vystaveno dokonce i většímu riziku než jiné obory. Riziko úvěrového podvodu není možné žádným opatřením zcela vyloučit. Je možné jej však významně snížit, pokud přijatá opatření budou vyvážená a vhodně navržená.

Jedním z dílčích cílů této bakalářské práce bylo také poskytnout jejím čtenářům základní odbornou orientaci v trestněprávní úpravě trestného činu úvěrový podvod a ujednocení názoru na jeho výklad. Tato práce se snaží alespoň minimálně obecně podchytit dosud známé způsoby a formy páchání úvěrových podvodů tak, jak jsou odhalovány policejními orgány a jak je autor zaznamenal během své dosavadní policejní praxe. Téma nelze zcela vyčerpat, neboť pachatelé bývají tak jako u každé jiné trestné činnosti vždy o krok napřed před orgány činnými v trestním řízení. Rovněž stanoviska a judikaturní rozhodnutí soudů na všech úrovních přinášejí v průběhu doby stále nová výkladová rozhodnutí této v našem trestním právu relativně „nové“ skutkové podstaty.

Jak však dokládají shromážděné statistické údaje v této práci o počtu zjištěných trestných činů úvěrového podvodu v rámci celé České republiky (viz. Příloha č. IX.), má kriminalita v této oblasti od roku 2007 sestupnou tendenci. Jak je patrné z těchto statistických údajů, počet zjištěných a orgány činnými v trestním řízení prověřovaných a vyšetřovaných trestných činů klesl v roce 2012 na téměř $\frac{1}{4}$ počtu trestných činů registrovaných v roce 2006, ve kterém tato trestná činnost v České republice prokazatelně kulminovala. Dle názoru autora je však i přes tuto na první pohled pozitivní skutečnost značně znepokojujícím faktem, že přes téměř $\frac{3}{4}$ pokles počtu zjištěných jednotlivých skutků této trestné činnosti, zůstává nadále výše způsobené a zaznamenávané škody tímto protiprávním jednáním nadále stejná jako v letech, kdy tato trestná činnost gradovala, ba naopak ještě postupně narůstá. Matematicky průměrná výše způsobené škody na jeden zjištěný trestný čin úvěrový podvod činila dle

zaznamenaných výpočtů autora na základě statistických údajů Policie ČR v roce 2006 částku 90.547,- Kč, ale v roce 2012 již matematicky průměrnou částku 350.465,- Kč na jeden prověřovaný a vyšetřovaný skutek a to i po mírném poklesu oproti rapidnímu nárůstu v roce 2011, kdy činila dokonce až částku 576.40,-Kč. (blíže k vývoji viz. Příloha č. XII.) Z těchto prostých statistických údajů je patrné, že i přes rapidní pokles počtu zjišťovaných trestných činů zůstává výše způsobované škody tímto druhem trestné činnosti závažným zásahem do finančních portfolií poskytovatelů úvěrů, kterým jsou tyto škody v řádu kolem cca. 1,5 miliardy korun ročně v posledních letech způsobovány. Jak je ze snižujícího se počtu úvěrových podvodů patrné, poskytovatelům úvěrů se v průběhu posledních let podařilo kvalitnějším prověřováním žadatelů, včetně využívání výše popsaných úvěrových registrů eliminovat podvodné jednání při žádostech zejména o drobné úvěry, ale z výše zjištěné škody je patrné, že se tento trend nedaří nastolit i u úvěrů v řádech několika set tisíc či miliónů korun, u kterých by mělo být prověřování bonity klienta o to důkladnější.

Nicméně na základě shromáždění a vyhodnocení všech podkladů v této práci dospěl její autor k závěru, že i přes nejednoznačné přijetí ze strany odborné veřejnosti pomohlo začlenění skutkové podstaty trestného činu úvěrový podvod do českého právního řádu ke „zklidnění“ a postupnému poklesu trestné činnosti v této finanční oblasti úvěrování.

Závěrem tak zbývá jen doufat, že příznivý trend snižování výskytu této trestné činnosti zaznamenaný v období posledních let bude i nadále pokračovat a že se vhodně přijatými opatřeními poskytovatelů úvěrů podaří tento sestupný trend nastolit i zároveň u zjišťované a způsobované výše škody, která tato trestná činnost poskytovatelům úvěrů způsobuje.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:

Literární zdroje:

1. CÍSAŘOVÁ, D., FENIK, GŘIVNA, T. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Linde Praha, 2004, 828 s. ISBN 80-720-1463-3.
2. ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Podvody, zpronevěry, machinace (možnosti prevence, odhalování a ochrany před podvodným jednáním)*. Praha: Armex Publishing, 2005, 264 s. ISBN 80-89795-12-8.
3. ESER, A., *Strafrecht IV. Schwerpunkt Vermögensdelikte*. München : C.H Beck, 1983, 368 s.
4. HERCZEG, J. K pojmu "úvěru" u trestného činu úvěrového podvodu. *Trestní právo*. 2004, č. 1, s. 4. ISSN 1211-2860.
5. IVOR, J. Novela trestného zákona z roku 1999 ve Slovenskej republike. *Kriminalistika*, 2000, č. 1, s. 55. ISSN 1210-9150.
6. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, 636 s. ISBN 978-807-4004-292.
7. SOUKUP, P. Jednání pachatele podvodu a jeho zvláštních druhů v česko-německé komparaci. *Trestní právo*. 2007, č. 10, s. 19. ISSN 1211-2860.
8. STRAKA, J. Písmoznalectví – expertiza ručního písma jako významný důkaz v trestním i občanskoprávním řízení. *Trestní právo*, 2006, č. 4, s. 7. ISSN 1211-2860.
9. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 2011 s. ISBN 978-80-7400-178-9.
10. ŠÁMAL, P. *Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice*. Praha: C.H.Beck, 2001, 476s. ISBN 80-717-9493-7.
11. ŠÁMAL, P. Zkrácené přípravné řízení. *Trestněprávní revue*. 2002, č. 1, s. 5-10. ISSN 1213-5313.
12. ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: C.H.Beck, 2001, 1289 s. ISBN 80-717-9579-8.
13. ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6., doplněné a přepracované vydání*. Praha: C.H. Beck, 2004, 1862 s. ISBN 80-7179-896-7.

Elektronické zdroje:

1. ČESKO. Poslanecká sněmovna parlamentu ČR. *Důvodová zpráva k zákonu č. 253/1997 Sb.*, [online]. 1997 [cit. 25. listopadu 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/knih/1996ps/tisky/t022000a.htm>>.
2. ČESKO. Poslanecká sněmovna parlamentu ČR. *Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb.*, [online]. 2009 [cit. 25. listopadu 2011]. Dostupné z WWW: <<http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>>.
3. ČESKO. Policie ČR. *Statistiky Policie ČR – přehled trestné činnosti*. [online]. 2002-2012 [cit. 10. ledna 2013]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.
4. GRAFY. *infip.cz* [online]. 2012 [cit. 2. ledna 2013]. Dostupné z WWW: <<http://infip.cz/grafy/makroekonomika/12/objem-uveru-domacnostem-v-cr>>.
5. HRUŠKOVÁ, M. Podíl nesplacených úvěrů v České republice překvapivě klesl. *hypindex.cz* [online]. 2011 [cit. 2. ledna 2013]. Dostupné z WWW:
6. MAŠEK, J. Lidé lžou při sjednávání úvěrů. *iDNES.cz* [online]. 2010 [cit. 25. listopadu 2011]. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/lide-lzou-pri-sjednani-uveru-dzw-/ekonomika.aspx?c=A071002_183718_ekonomika_maf>.

Legistativní dokumenty:

1. ČESKO. KRAJSKÝ SOUD V PLZNI. Rozsudek Krajského soudu v Plzni sp. zn. 6 To 575/1999 [ze dne 8. 12. 1999].
2. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tz 4/1967 [ze dne 14. 2. 1967].
3. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2003 [ze dne 27. 11. 2003].
4. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2003 [ze dne 27. 11. 2003].
5. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 11 Tdo 33/2007 [ze dne 26. 03. 2007].
6. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1256/2003 [ze dne 6. 11. 2003].

7. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tz 84/1999 [ze dne 20. 2. 2001].
8. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1268/2008 [ze dne 15. 10. 2008].
9. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 765/2006 [ze dne 9.8.2006].
10. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 5/2000 [ze dne 20. 2. 2001].
11. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu sp.zn. I. ÚS 631/05 [ze dne 7.11.2006].
12. ČESKO. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (trestní zákon). [online databáze] 1961 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
13. ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (trestní řád). [online databáze] 1961 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
14. ČESKO. Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. [online databáze] 1992 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
15. ČESKO. Zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, ve znění pozdějších předpisů. [online databáze] 2001 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
16. ČESKO. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. [online databáze] 1964 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
17. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (trestní zákoník). [online databáze] 2009 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
18. ČESKO. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. [online databáze] 1991 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
19. ČESKO. Zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spojení a státní podpoře stavebního spojení, ve znění pozdějších předpisů. [online databáze] 1993 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

20. ČESKO. Zákon č.117/1852 ř.z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1.1.1927. [online databáze] 1927 [cit. 28. prosince 2012]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
21. NĚMECKO. Německý trestní zákoník. [online]. 1999 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.sadaba.de/GSBT_StGB_001_012.html >.
22. POLSKO. Kodeks karny. [online]. 1997 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW:
< <http://www.polskieustawy.com/print.php?actid=474&lang=&adate=20120923> > .
23. RAKOUSKO. Strafgesetzbuch BGBl 1974/60. [online]. 1974 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW:
< http://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblPdf/1974_60_0/1974_60_0.pdf >.
24. SLOVENSKO. Trestní zákon. [online]. 2005 [cit. 15. prosince 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.ozpsr.sk/menu/bozp/TRESTNYZAKON.pdf> >.

Ostatní zdroje:

1. Metodické doporučení k postupu policejních orgánů v trestním řízení pro trestný čin úvěrový podvod ve smyslu § 250b trestního zákona, Č.j.: PPR-1915/KPV-HK-2006.
2. POLICIE ČR. Místní oddělení Stodůlky, spisový materiál č. j. ORII-3553/TČ-2004.
3. POLICIE ČR. Místní oddělení Stodůlky, Trestní spisové materiály.

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha č. I. - vyhotovení reálné úvěrové smlouvy s uvedením nepravdivého údaje – smyšlený zaměstnavatel

Příloha č. II. a III. - vyhotovení reálných padělaných potvrzení o zaměstnání použitých jako nepravdivý údaj při uzavření úvěrových smluv

Příloha č. IV. - vyhotovení reálné kopie občanského průkazu z pozměněnými údaji použité při internetovém úvěrovém podvodu

Příloha č. V. - statistické údaje o počtu zjištěných trestných činů úvěrový podvod, počtu stíhaných osob, míře objasněnosti a způsobené škody v období let 2003 – 2012 v České republice

Příloha č. VI. - statistické údaje o počtu zjištěných trestných činů úvěrový podvod, počtu stíhaných osob, míře objasněnosti a způsobené škody v období let 2003 – 2012 v a v rámci hl. m. Prahy

Příloha č. VII. - grafické znázornění vývoje objasněnosti trestného činu úvěrový podvod v České republice a v období let 2003 – 2012

Příloha č. VIII. - grafické znázornění vývoje objasněnosti trestného činu úvěrový podvod v období let 2003 – 2012 v rámci hl. m. Prahy

Příloha č. IX. - grafické znázornění vývoje počtu zjištěných trestných činů úvěrový podvod v České republice a v období let 2003 – 2012

Příloha č. X. - grafické znázornění vývoje počtu zjištěných trestných činů úvěrový podvod v období let 2003 – 2012 v rámci hl. m. Prahy

Příloha č. XI. - grafické znázornění porovnání přehledu vývoje počtu zjištěných trestných činů úvěrový podvod za období let 2005 - 2012 v hl. m. Praze a Jihočeském kraji

Příloha č. XII. - grafické znázornění přehledu vývoje průměrné výše způsobené škody na jeden zjištěný trestný čin úvěrový podvod za období let 2003 - 2012 v České republice

Příloha č. XIII. - grafické znázornění objemu zadlužení a čerpaných úvěrů domácností v České republice v období let 2002 – 2012

Příloha č. XIV. - grafické znázornění vývoje objemu nesplácených úvěrů v % v České republice v období let 2007 – 2011

Příloha č. I. Kopie úvěrové smlouvy klasického případu úvěrového podvodu při spotřebitelském úvěru s uvedeným nepravdivým údajem – fiktivní zaměstnavatel a výše příjmu.⁵⁴

HOME CREDIT		ÚVĚROVÁ SMLOUVA				Návrh na uzavření úvěrové smlouvy	
Home Credit a.s., Moravské náměstí 249/8, 602 00 Brno, zástupce(na níže podepsaný) jménem: Zástupce/prodejce IČ: 26978636, tel.: 840 155 155, fax: 441 598 280, zapsána v údělích B, vložce 4401 OR, vedeného Křižským soudem v Brně		1. EVIDENČNÍ ČÍSLO PRODEJNÍ		2. ČÍSLO SMLOUVY (VARIABILNÍ SYMBOLO)		3. AUTORIZAČNÍ KÓD	
017671		4005010564		479020			
3. TYP ÚVĚRU		4. INTERNÍ KÓD		5. AUTORIZAČNÍ KÓD		6. KÓD AKCE	
S24				479020			
7. RODNÉ ČÍSLO		8. PŘÍJMENÍ		9. JMÉNO		10. STATNÍ PŘÍSLUŠNOST	
				Denisa		SR	
11. TELEFON – PEVNÁ LINKA		12. MOBILNÍ TELEFON		13. STATNÍ PŘÍSLUŠNOST		14. E-MAILOVÁ ADRESA	
				SR		ženatý/vdaná	
15. ADRESA DATOVÉ SCHRÁNKY PRO DORUČOVÁNÍ DLE O.S.Ř.		16. RODINNÝ STAV		17. DRUH BYDLENÍ		18. DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ	
		základní		podnájem		základní	
19. ČÍSLO OP		20. DRUHÝ DOKLAD		21. ČÍSLO DRUHÉHO DOKLADU		22. TRVALÉ BYDLISTÉ – ULICE, Č.P.	
2000000		rodný list		775/2007		Rudná u Prahy	
23. MĚSTO		24. PSČ		25. KONTAKTNÍ ADRESA – ULICE, Č.P.		26. MĚSTO	
Rudná u Prahy		252 19		Rudná u Prahy		27. PSČ	
28. ZDROJ PŘÍJMU		29. NAZEV ZAMĚSTNATELE/OSVČ		30. IČ		31. TELEFON (PEVNÁ LINKA)	
zaměstnanec		Plastipak Czech Republic, S.r.o.		311677613		32. JE ZAMĚSTNÁN OD – MĚSÍC/ROK	
33. SIDLO – ULICE, Č.P.		34. MĚSTO		35. PSČ		36. ČISTÝ MĚSÍČNÍ PŘÍJEMDŮCHOD	
K Vypichu 1242		Rudná U Prahy		252 19		10 500 Kč	
37. ČISTÝ MĚSÍČNÍ PŘÍJEM PARTNERKAJKY		38. POČET VYŽIVOVANÝCH DĚTÍ		39. NÁZEV ZBOŽÍ (TYP) /SLUŽBA/BEZ ÚČELU		40. VYROBCE ZBOŽÍ (ZNAČKA)	
16 000 Kč				Notebook			
41. PRODEJNÍ CENA ZBOŽÍ /SLUŽBY		42. PLATBA V HOTOVOSTI		43. POPLATEK ZA POSKYTNUTÍ ÚVĚRU (splacen jen v případě schválení a vyplacení úvěru)		44. SLEVA	
10 999 Kč		0 Kč		0 Kč		0 Kč	
45. VÝŠE ÚVĚRU		46. POPLATEK ZA VEDENÍ ÚVĚROVÉHO ÚČTU (začíná se splátkou)		47. MĚSÍČNÍ SPLÁTKA		48. POČET SPLÁTEK	
10 999 Kč		0 Kč		676 Kč		24	
49. ROČNÍ PROCENTNÍ SAZBA NÁKLADŮ		50. ÚHRADA PRVNÍ SPLÁTKY DO		51. UHRADY NÁSLEDUJÍCÍCH SPLÁTEK VÝDÝ DO V KALENDÁRNÍM MĚSÍCI		52. BEZROČNÉ OBDOBÍ PODLE HLAVY 3 § 5 ÚVĚROVÝCH PODMÍNEK	
42,3 %		3.6.2010		15. DNE		53. ZPŮSOB UHRADY SPLÁTEK	
						bankovním převodem	
K datu první splátky a ke dni následujících splátek uvedených v této smlouvě musí být měsíční splátky už připravené na účet společnosti, jinak je klient a uhradou splátek v prodlení.							
54. BALÍČEK PLUS. Klient oznámením balíčku PLUS souhlasí a tím, aby byl pojistkem pojištěn pro případ pracovní neschopnosti, plně invalidity a smrti úrazem. Úhrada za pojištění PLUS (3,08% z pravidelné měsíční splátky úvěru bez pojištění) 20 Kč/měsíc		55. BALÍČEK PREMIUM. Klient oznámením balíčku PREMIUM souhlasí s tím, aby byl pojistkem pojištěn pro případ pracovní neschopnosti, plně invalidity a smrti úrazem. Úhrada za pojištění PREMIUM (6,48% z pravidelné měsíční splátky úvěru bez pojištění) 43 Kč/měsíc		56. BALÍČEK STANDARD. Klient oznámením balíčku STANDARD souhlasí s tím, aby byl pojistkem pojištěn pro případ smrti následkem úrazu nebo plně invalidity následkem úrazu. Úhrada za pojištění (1,98% z pravidelné měsíční splátky bez pojištění) 12 Kč/měsíc		57. PŘEVZETÍ ZBOŽÍ/SLUŽBY	
☒		☐		☐		Pokud není vyznačeno datum pozdějšího dodání zboží/sluzby, bylo zboží/sluzba klientem již převzata, což klient potvrzuje podpisem této úvěrové smlouvy.	
Datum pozdějšího dodání zboží/sluzby		58. MÍSTO UZAVŘENÍ		59. SMLOUVU VYHOTOVIL – PŘÍ JMENÍ A JMÉNO		60. DATUM UZAVŘENÍ SMLOUVY	
				Romana		3.5.2010	
61. NAZEV PRODEJCE/POSKYTOVATELE		62. IČ PRODEJCE/POSKYTOVATELE		63. PODPIS KLIENTA		64. PODPIS ZMOCNĚNÉHO ZÁSTUPCE/PRODEJCE	
Tesco Stores ČR a.s.		45308314		[Podpis]		[Podpis]	
65. SMLOUVU VYHOTOVIL – PŘÍ JMENÍ A JMÉNO		66. DATUM UZAVŘENÍ SMLOUVY		67. NAZEV PRODEJCE/POSKYTOVATELE		68. IČ PRODEJCE/POSKYTOVATELE	
Romana		3.5.2010		Home Credit a.s.		45308314	
69. NAZEV PRODEJCE/POSKYTOVATELE		70. IČ PRODEJCE/POSKYTOVATELE		71. NAZEV PRODEJCE/POSKYTOVATELE		72. IČ PRODEJCE/POSKYTOVATELE	
Home Credit a.s.		45308314		Home Credit a.s.		45308314	
73. NAZEV PRODEJCE/POSKYTOVATELE		74. IČ PRODEJCE/POSKYTOVATELE		75. NAZEV PRODEJCE/POSKYTOVATELE		76. IČ PRODEJCE/POSKYTOVATELE	
Home Credit a.s.		45308314		Home Credit a.s.		45308314	

Souhlas s originálem

Home Credit a.s.
Moravské nám. 249/8
602 00 Brno
IČO: 26 97 86 36

⁵⁴ POLICIE ČR. Místní oddělení Stodůlky, Trestní spisový materiál.

Příloha č. II. Kopie vyhotovení falešného potvrzení o zaměstnání použitého jako nepravdivý údaj při sjednávání úvěrové smlouvy s využitím padělaného razítka.⁵⁵

GE Capital Multiservis **POTVRZENÍ o výši pracovního příjmu** Číslo smlouvy: _____

Potvrzujeme, že pracovník ZDENĚK
 bytem CHARŠAŇSKÁ 288 - VEZVARY O. KLADNO
 rodné číslo _____ telefon/fax do zaměstnání 0312-626079

je v naší organizaci zaměstnán jako - MONTÉR PLASTOVÝCH OKEN - od roku 1.9.98
 a má průměrný měsíční čistý příjem (bez přídatků na děti) 12.326,- Kč, slovy dvanactitisícůšest set -

Ze mzdy jsou - nejsou prováděny:
 a) srážky na základě výkonu soudního rozhodnutí / / / /
 b) splátky na poskytnuté půjčky / / / /
 c) jiné srážky / / / /

Potvrzujeme, že pracovník není ve zkušební době a že s ním není vedeno jednání o skončení pracovního poměru.
 Úplný název a adresa organizace: VP TREND KLADNO ; HUTSKÁ 124 IČO 25113887
VP TREND KLADNO HUTSKÁ 124 IČO 251 13 887
 Razítko organizace

J. L. ... Potvrzení vystavil (podpis) Datum vystavení potvrzení 12.12.2000

Příloha č. III. Kopie vyhotovení falešného potvrzení o zaměstnání použitého jako nepravdivý údaj při sjednávání úvěrové smlouvy s využitím odcizeného razítka.⁵⁶

GE Capital Multiservis **POTVRZENÍ o výši pracovního příjmu** Číslo smlouvy: 3.1.04.5300.43

Potvrzujeme, že pracovník Boris
 bytem Vršovická Vršovice PRAHA 10 PSČ 110 00
 rodné číslo _____ telefon/fax do zaměstnání 02/5376135

je v naší organizaci zaměstnán jako FINANČNÍ PORADCE od roku 1.9.98
 a má průměrný měsíční čistý příjem (bez přídatků na děti) 28600,- Kč, slovy Dvacetismtisícšest set

Ze mzdy jsou - nejsou prováděny:
 a) srážky na základě výkonu soudního rozhodnutí / / / /
 b) splátky na poskytnuté půjčky / / / /
 c) jiné srážky / / / /

Potvrzujeme, že pracovník není ve zkušební době a že s ním není vedeno jednání o skončení pracovního poměru.
 Úplný název a adresa organizace: MAŠEK-DOŠLÝ spol. s r. o. Na Václavské IČO 6219717943
MAŠEK, DOŠLÝ s.r.o. IČO 62197 179 43
 specifikace, klempířské, tesarské, pokrývačské
 zednické a lakýrnické práce
 Jiří Mašek, Eva Mašková
 Na Václavce 27, Praha 5
 tel: 02/5376135

DOŠLÝ Zdeněk - jednatel Potvrzení vystavil (podpis) Datum vystavení potvrzení 02.01.2001

⁵⁵ POLICIE ČR. Místní oddělení Stodůlky, Trestní spisový materiál.

⁵⁶ POLICIE ČR. Místní oddělení Stodůlky, Trestní spisový materiál.

Příloha č. V. Statistický přehled údajů ke zjištěným trestným činům úvěrový podvod za období let 2003 - 2012 v České republice.⁵⁸

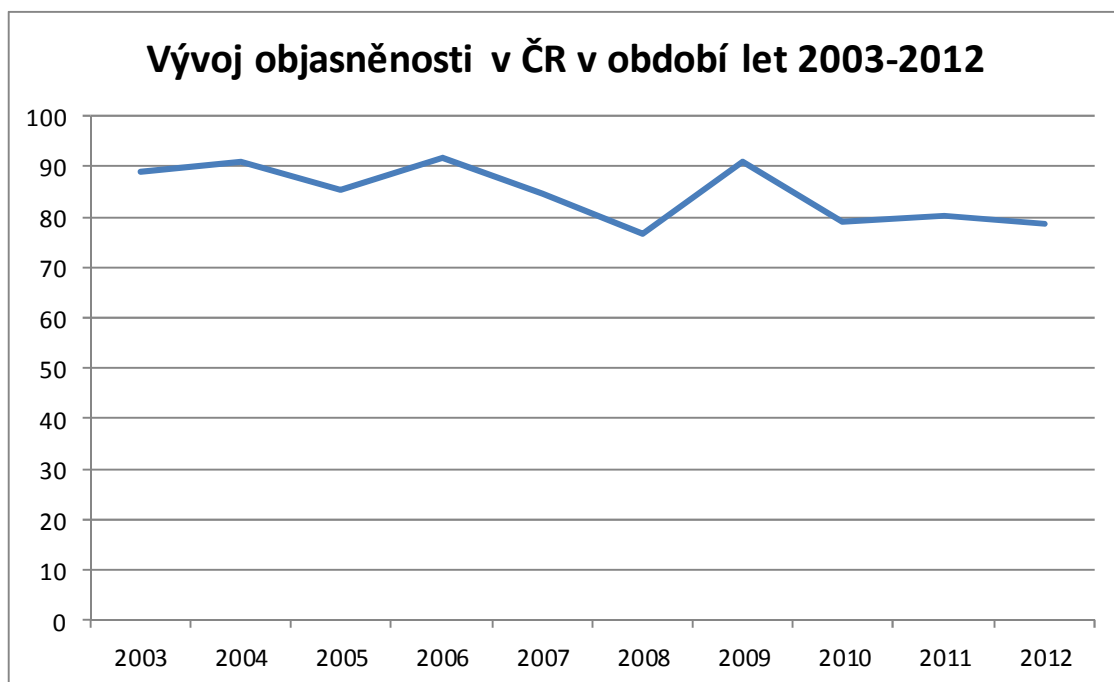
Trestný čin úvěrový podvod v období od 1. 1. 2003 do 31. 12. 2012 v České republice					
Rok	Zjištěno	Objasněno	Stíháno osob	Objasněnost	Škoda celkem v tisících Kč
2003	4 131	3 672	4 224	88,88 %	573 397
2004	5 652	5 137	4 863	90,80 %	636 727
2005	13 814	13 076	13 355	85,33 %	871 631
2006	14 032	12 130	12 658	91,90 %	1 270 566
2007	12 295	10 758	11 135	84,74 %	1 127 906
2008	7 263	6 432	6 784	76,51 %	1 937 829
2009	5 196	4 738	4 897	91,18 %	1 249 735
2010	3 768	2 984	3 786	79,19 %	1 125 996
2011	2 943	2 368	2 788	80,46 %	1 696 375
2012	3 125	2 457	2 635	78,62 %	1 095 204

Příloha č. VI. Statistický přehled údajů ke zjištěným trestným činům úvěrový podvod za období let 2008 - 2012 spáchaných na území hl. m. Prahy.⁵⁹

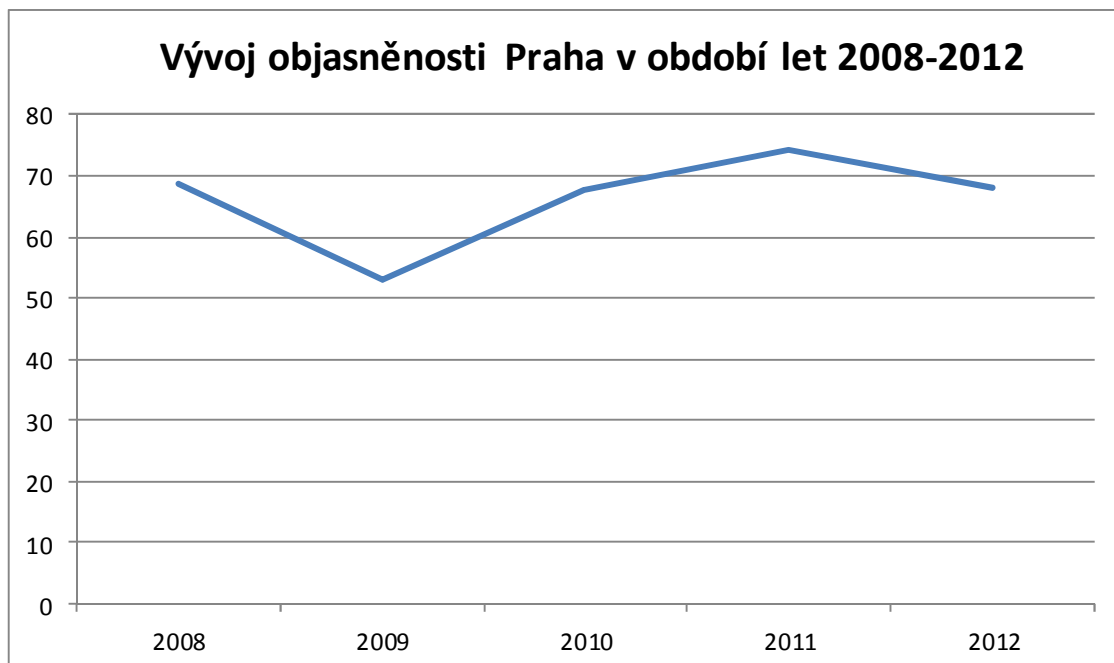
Trestný čin úvěrový podvod v období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2012 na území hl. m. Prahy					
Rok	Zjištěno	Objasněno	Stíháno osob	Objasněnost	Škoda celkem v tisících Kč
2008	1 400	959	1 163	68,5 %	911 723
2009	819	433	612	52,86 %	539 727
2010	693	468	588	67,53 %	396 494
2011	572	425	542	74,30 %	1 082 987
2012	546	372	424	68,13 %	299 422

⁵⁸⁻⁵⁹ ČESKO. Statistiky Policie ČR – přehled trestné činnosti. [online]. 2002-2012 [cit. 10. ledna 2013]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>. Vlastní úprava.

Příloha č. VII. Přehled vývoje objasněnosti v % u trestného činu úvěrový podvod za období let 2003 - 2012 v České republice.⁶⁰

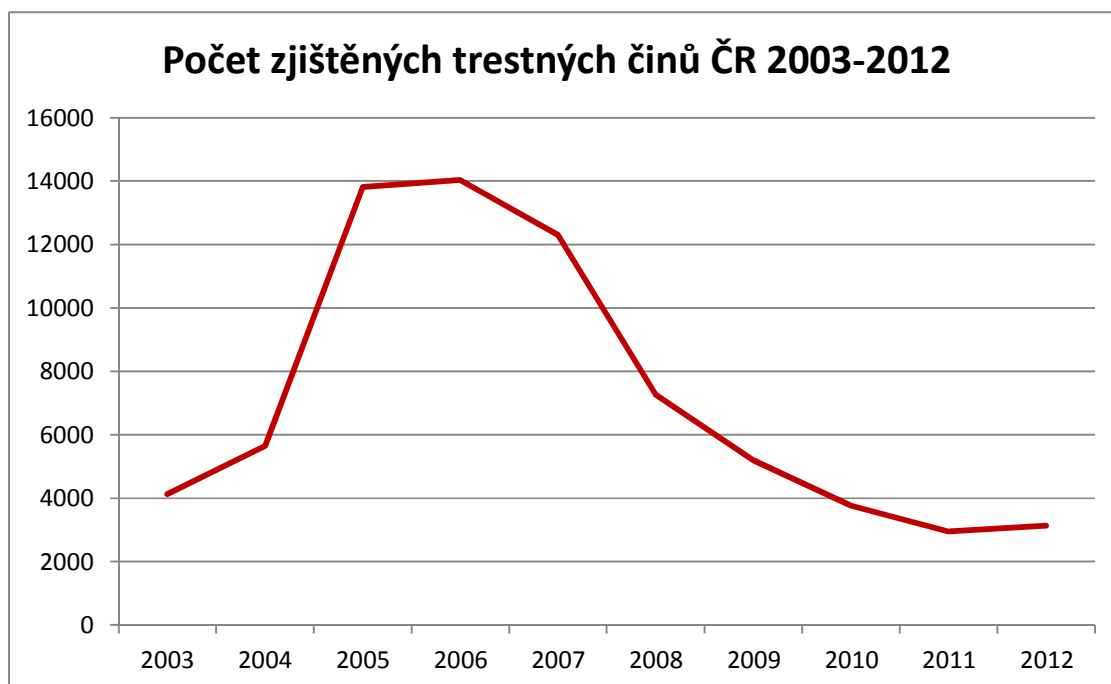

Příloha č. VIII. Přehled vývoje objasněnosti v % u trestného činu úvěrový podvod za období let 2008 - 2012 v hl. m. Praze.⁶¹

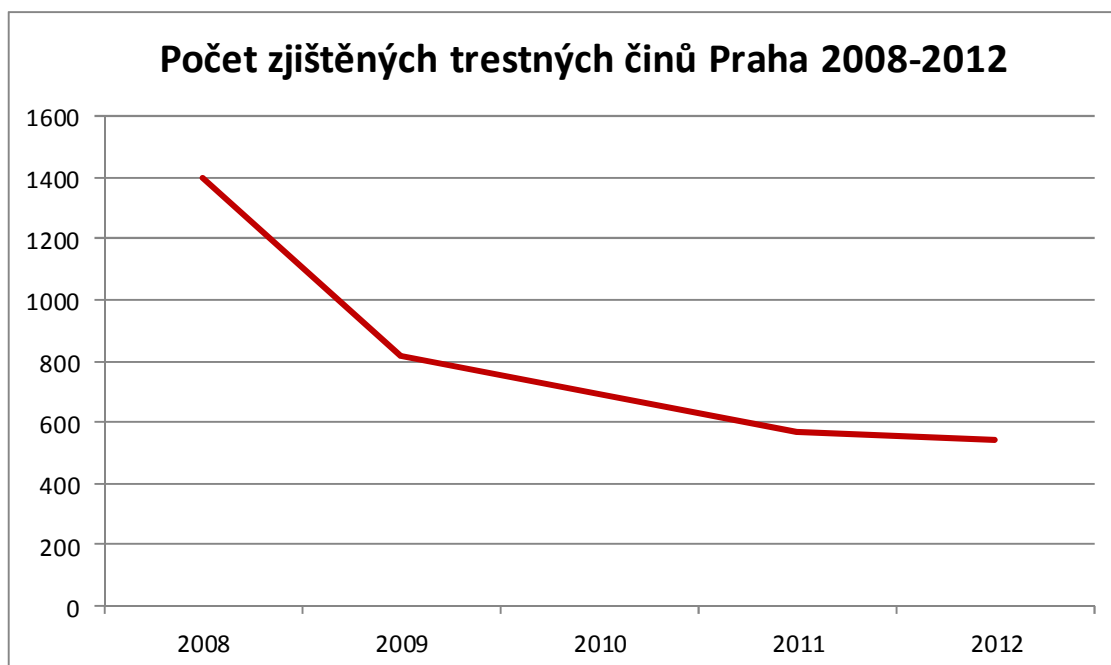

⁶⁰⁻⁶¹ ČESKO. Statistiky Policie ČR – přehled trestné činnosti. [online]. 2002-2012 [cit. 10. ledna 2013]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>. Vlastní úprava.

Příloha č. IX. Přehled vývoje počtu zjištěných trestných činů úvěrový podvod za období let 2003 - 2012 v České republice.⁶²

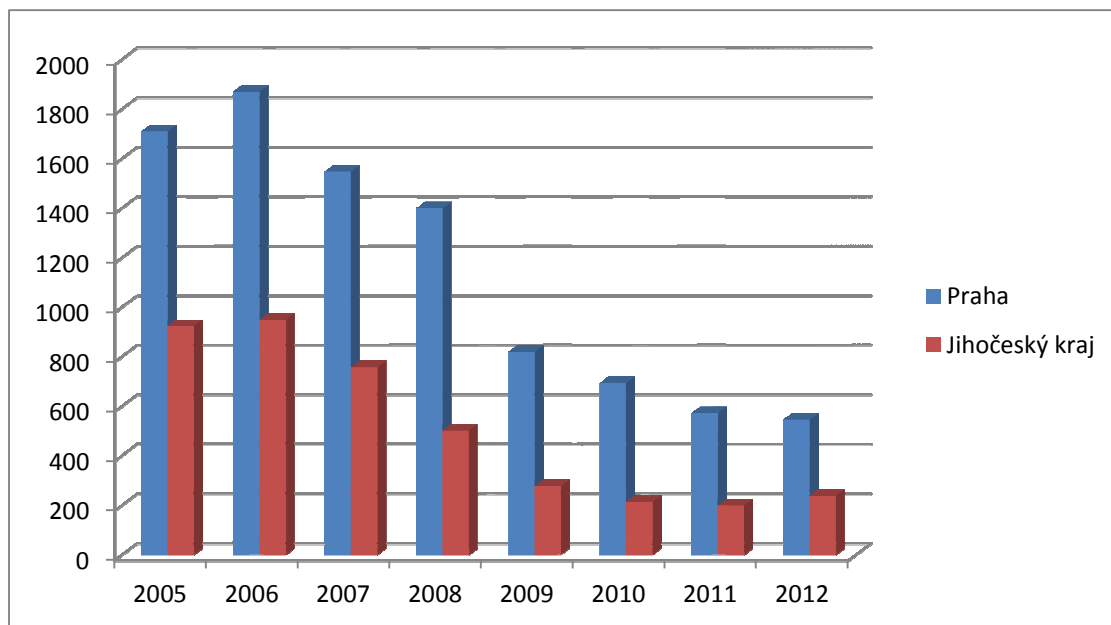

Příloha č. X. Přehled vývoje počtu zjištěných trestných činů úvěrový podvod za období let 2008 - 2012 v hl. m. Praze.⁶³

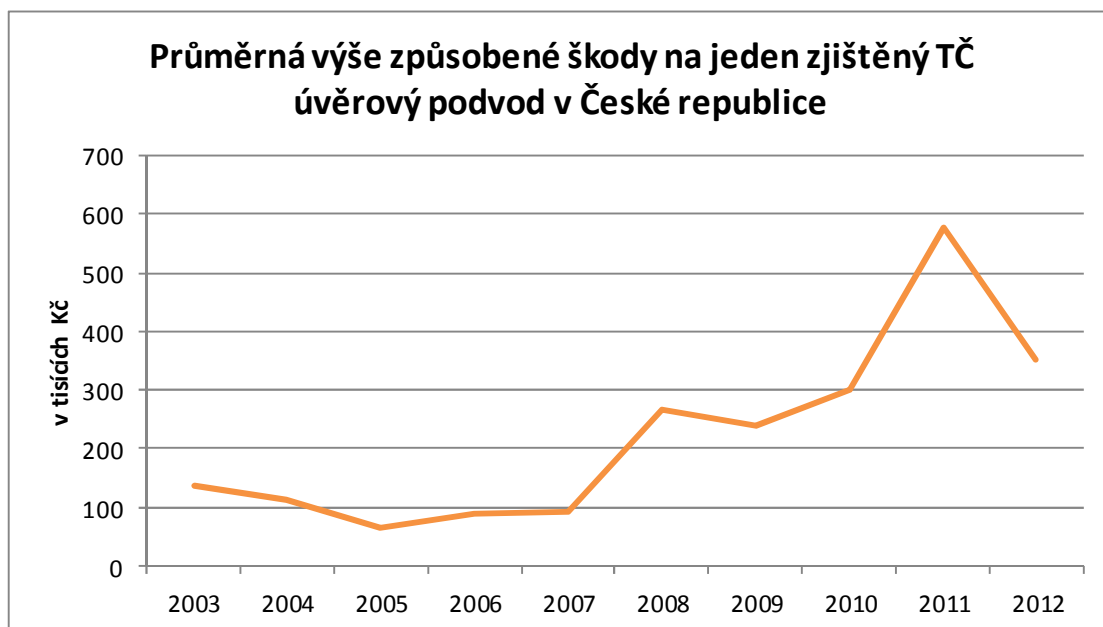

⁶²⁻⁶³ ČESKO. Statistiky Policie ČR – přehled trestné činnosti. [online]. 2002-2012 [cit. 10. ledna 2013]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>. Vlastní úprava.

Příloha č. XI. Porovnání přehledu vývoje počtu zjištěných trestných činů úvěrový podvod za období let 2005 - 2012 v hl. m. Praze a Jihočeském kraji.⁶⁴

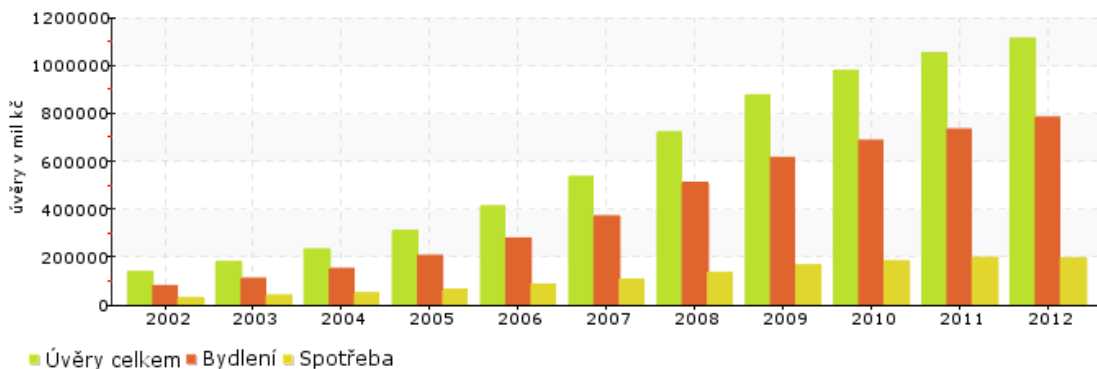
Příloha č. XII. Porovnání přehledu vývoje průměrné výše způsobené škody na jeden zjištěný trestný čin úvěrový podvod za období let 2003 - 2012 v České republice.⁶⁵

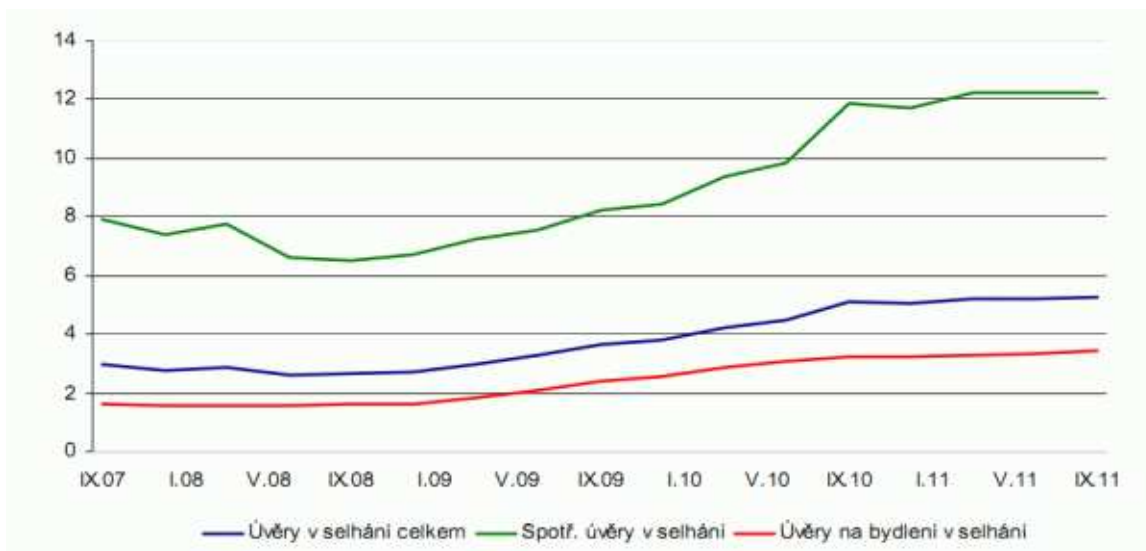
⁶⁴⁻⁶⁵ ČESKO. Statistiky Policie ČR – přehled trestné činnosti. [online]. 2002-2012 [cit. 10. ledna 2013]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>. Vlastní úprava.

Příloha č. XIII. Objemu zadlužení a čerpaných úvěrů domácností v České republice v období let 2002 – 2012.⁶⁶

Objem úvěrů domácnostem v ČR

Příloha č. XIV. Vývoj objemu nesplacených úvěrů v % v České republice v období let 2007 – 2011.⁶⁷

⁶⁶ HRUŠKOVÁ, M. Podíl nesplacených úvěrů v České republice překvapivě klesl. *hypindex.cz* [online]. 2011 [cit. 2. ledna 2013]. Dostupné z WWW: < <http://infip.cz/grafy/makroekonomika/12/objem-uveru-domacnostem-v-cr>>.

⁶⁷ GRAFY. *infip.cz* [online]. 2012 [cit. 2. ledna 2013]. Dostupné z WWW: < <http://infip.cz/grafy/makroekonomika/12/objem-uveru-domacnostem-v-cr>>.